ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 13ης Ιουνίου 2013*

«Αίτηση αναιρέσεως — Συμπράξεις — Αγορά του καουτσούκ από βουταδιένιο και του καουτσούκ από στυρόλιο και βουταδιένιο που παράγεται με πολυμερισμό γαλακτώματος — Καθορισμός τιμών-στόχων, κατανομή πελατών διά συμφωνιών περί αποφυγής του επιθετικού ανταγωνισμού και ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων — Απόδειξη — Καταλογισμός της παραβάσεως — Πρόστιμο — Σοβαρότητα και διάρκεια της παραβάσεως — Επιβαρυντική περίσταση — Υποτροπή»

Στην υπόθεση C-511/11 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2011,

**Versalis SpA**, πρώην Polimeri Europa SpA, με έδρα το Brindisi (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Siragusa, F. Moretti και L. Nascimbene, avvocati,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

**η Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους V. Di Bucci, L. Malferrari και G. Conte, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, M. Berger (εισηγήτρια), A. Borg-Barthet, E. Levits και J.-J. Kasel, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Impellizzeri, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Ιανουαρίου 2013,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

## Απόφαση

1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Versalis SpA, πρώην Polimeri Europa SpA (στο εξής: Versalis), ζητεί την ακύρωση, εν όλω ή εν μέρει, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Ιουλίου 2011, T-59/07, Polimeri Europa κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. II-4687, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε εν μέρει την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση, ως προς αυτήν, της αποφάσεως C(2006) 5700 τελικό της Επιτροπής, της 29ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/F/38.638 – Καουτσούκ από βουταδιένιο και καουτσούκ από στυρόλιο και βουταδιένιο που παράγεται με πολυμερισμό γαλακτώματος) (στο εξής: επίδικη απόφαση), ή, επικουρικώς, περί ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου που της επιβλήθηκε.

2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άσκησε ανταναίρεση με αίτημα την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο ακυρώνει εν μέρει την επίδικη απόφαση, όσον αφορά τον καταλογισμό επιβαρυντικής περιστάσεως λόγω υποτροπής, μειώνοντας, κατά συνέπεια το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα.

### Ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

3 Στις 7 Ιουνίου 2005 η Επιτροπή κίνησε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3), με αντικείμενο την αγορά του καουτσούκ από βουταδιένιο (στο εξής: CB) και του καουτσούκ από στυρόλιο και βουταδιένιο που παράγεται με πολυμερισμό γαλακτώματος (στο εξής: CSB), τα οποία είναι συνθετικά καουτσούκ και χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον για την κατασκευή ελαστικών Απέστειλε την πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων (στο εξής: πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων), μεταξύ άλλων, στη Versalis, στην Eni SpA, μητρική εταιρία της αναιρεσείουσας που κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου αυτής, και στη Syndial SpA, πρώην EniChem SpA (στο εξής: Syndial), άλλη εταιρία του ομίλου Eni.

4 Στις 6 Απριλίου 2006 η Επιτροπή εξέδωσε δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων (στο εξής: δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων). Μετά την ακρόαση της 22ας Ιουνίου 2006 η Επιτροπή αποφάσισε να περατώσει τη διαδικασία, μεταξύ άλλων, ως προς τη Syndial.

5 Η διοικητική διαδικασία περατώθηκε με την έκδοση της επίδικης αποφάσεως στις 29 Νοεμβρίου 2006. Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως αυτής, η Versalis η Eni SpA, και οι λοιπές επιχειρήσεις προς τις οποίες απευθύνεται η απόφαση, δηλαδή οι Bayer AG (στο εξής: Bayer), The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH και Dow Europe GmbH (στο εξής, από κοινού: Dow), Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV και Shell Nederland Chemie BV (στο εξής, από κοινού: Shell), Unipetrol a.s., Kaučuk a.s. (στο εξής: Kaučuk), καθώς και η Trade-Stomil sp. z o.o. (στο εξής: Stomil), παρέβησαν το άρθρο 81 ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, διά της συμμετοχής τους σε ενιαία και διαρκή συμφωνία με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών-στόχων, την κατανομή πελατών διά συμφωνιών περί αποφυγής του επιθετικού ανταγωνισμού και την ανταλλαγή απόρρητων πληροφοριακών στοιχείων σχετικών με τις τιμές, τους ανταγωνιστές και τους πελάτες στους κλάδους του CB και του CSB, κατά το διάστημα που, όσον αφορά τη Versalis, εκτείνεται από τις 20 Μαΐου 1996 έως τις 28 Νοεμβρίου 2002.

6 Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 26 επ. της επίδικης αποφάσεως, κατά το χρονικό διάστημα αυτό, τις σχετικές με τα ως άνω προϊόντα δραστηριότητες του ομίλου Eni ασκούσε αρχικώς η EniChem Elastomeri srl, την οποία είχε εμμέσως υπό τον έλεγχό της η Eni, διά της θυγατρικής EniChem SpA. Την 1η Νοεμβρίου 1997 η EniChem Elastomeri srl συγχωνεύθηκε με την EniChem SpA. Αυτή ανήκε κατά 99,97 % στην Eni SpA. Την 1η Ιανουαρίου 2002 η EniChem SpA μεταβίβασε τη στρατηγικής σημασίας δραστηριότητά της στον κλάδο των χημικών προϊόντων, περιλαμβανομένης της δραστηριότητας με αντικείμενο το CB και το CSB, στη Versalis. Από τις 21 Οκτωβρίου 2002 η Versalis ελέγχεται απευθείας και εξ ολοκλήρου από την Eni SpA.

7 Όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε από την Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, αυτό υπολογίστηκε σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές).

8 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή χαρακτήρισε καταρχάς την παράβαση ως πολύ σοβαρή και καθόρισε διαφορετικό βασικό ποσό για τον υπολογισμό του προστίμου, ανάλογα με τις πωλήσεις CB και CSB που είχε πραγματοποιήσει καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις το 2001. Όσον αφορά την EniChem, δηλαδή όλες τις ανήκουσες στην Eni SpA επιχειρήσεις, το ύψος των πωλήσεων CB και CSB ανήλθε το 2001, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 468 της επίδικης αποφάσεως, σε 164,902 εκατομμύρια ευρώ. Λόγω του ύψους των εν λόγω πωλήσεων η EniChem ήταν η εταιρία με τις περισσότερες πωλήσεις CB και CSB μεταξύ των εμπλεκομένων στην παράβαση. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή όρισε το βασικό ποσό του προστίμου ως προς τη Versalis σε 55 εκατομμύρια ευρώ.

9 Περαιτέρω, η Επιτροπή εφάρμοσε συντελεστές προσαυξήσεως προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, κλιμακούμενους ανάλογα με τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών που είχαν πραγματοποιήσει οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις το 2005. Αφού εκτίμησε ότι δεν συντρέχει λόγος επιβολής προσαυξήσεως στη Stomil, της οποίας ο κύκλος εργασιών ανερχόταν σε 38 εκατομμύρια ευρώ, και στην Kaučuk, της οποίας ο κύκλος εργασιών ανερχόταν σε 2,718 δισεκατομμύρια ευρώ, εν συνεχεία επέβαλε στην Bayer προσαύξηση με συντελεστή 1,5, στην Dow προσαύξηση με συντελεστή 1,75, στις Eni SpA και Versalis προσαύξηση με συντελεστή 2 και στη Shell προσαύξηση με συντελεστή 3, δεδομένου ότι οι αντίστοιχοι κύκλο εργασιών ανέρχονταν σε 27,383 δισεκατομμύρια ευρώ, 37,221 δισεκατομμύρια ευρώ, 73,738 δισεκατομμύρια ευρώ και 246,549 δισεκατομμύρια ευρώ, αντιστοίχως.

10 Επιπλέον, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις Versalis και Eni SpA προσαυξήθηκε κατά 65 % λόγω της συμμετοχής των εταιριών αυτών στην παράβαση επί έξι έτη και έξι μήνες.

11 Τέλος, εκτιμώντας ότι η «EniChem» ήταν αποδέκτρια δύο παλαιότερων αποφάσεων με τις οποίες διαπιστώνονταν παραβάσεις της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού της Ένωσης, συγκεκριμένα των αποφάσεων 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/31.149 – Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ L 230, σ. 1, στο εξής: απόφαση Πολυπροπυλένιο), και 94/599/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/31.865 – PVC) (ΕΕ L 239, σ. 14, στο εξής: απόφαση PVC II), η Επιτροπή προσαύξησε το βασικό ποσό ως προς τη Versalis κατά 50 % λόγω υποτροπής.

12 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή επέβαλε στη Versalis, με το άρθρο 2, στοιχείο γ', της επίδικης αποφάσεως, πρόστιμο 272,25 εκατομμυρίων ευρώ, για την καταβολή του οποίου ευθύνεται από κοινού και εις ολόκληρον με τη μητρική εταιρία Eni SpA.

## Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

13 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 20 Φεβρουαρίου 2007, η Versalis άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως και, επικουρικώς, την ακύρωση του προστίμου που της επιβλήθηκε. Προς στήριξη των αιτημάτων της προέβαλε δεκαέξι λόγους ακυρώσεως.

14 Οι λόγοι αυτοί αφορούσαν, μεταξύ άλλων, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας (τρίτος λόγος), μη σύννομο καταλογισμό της παραβάσεως (έβδομος λόγος), καθώς και αβάσιμες διαπιστώσεις όσον αφορά την ύπαρξη της συμπράξεως και τη συμμετοχή της αναιρεσείουσας σε αυτήν (όγδοος και ένατος λόγος). Όσον αφορά το ύψος του προστίμου, η αναιρεσείουσα προέβαλε εσφαλμένη εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως (δέκατος λόγος), παράνομη εφαρμογή συντελεστή προσαυξήσεως,

προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου (δωδέκατος λόγος), καθώς και αδικαιολόγητη προσαύξηση του βασικού ποσού του προστίμου λόγω υποτροπής (δέκατος τέταρτος λόγος).

15 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε τα εξής.

16 Ως προς την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, λόγω αποκλίσεως μεταξύ της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων και της επίδικης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως στηρίζεται στην παραδοχή ότι, «με τις ανακοινώσεις αιτιάσεων, η Επιτροπή καταλόγισε ευθύνη στην EniChem SpA (κατόπιν Syndial) για το χρονικό διάστημα από τις 20 Μαΐου 1996 έως την 1η Ιανουαρίου 2002, ενώ με την [επίδικη] απόφαση, η Επιτροπή καταλόγισε ευθύνη μόνο [στη Versalis], ακόμη και για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, κατά το οποίο αυτή δεν δραστηριοποιούνταν στην παραγωγή και διανομή των επίμαχων προϊόντων».

17 Ωστόσο, με τη σκέψη 85 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι στη Versalis «καταλογίστηκε […] ευθύνη για το διάστημα από τις 20 Μαΐου 1996 έως τις 28 Νοεμβρίου 2002» και ότι, «με την [επίδικη] απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 365 έως 373), καταλογίστηκε [στη Versalis] ευθύνη για όλη τη διάρκεια της παραβάσεως». Με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι στην εν λόγω ανακοίνωση διευκρινίζεται ότι, «επειδή από την 1η Ιανουαρίου έως τις 20 Οκτωβρίου 2002 η [Versalis] ανήκε εξ ολοκλήρου στην EniChem SpA, πρέπει να καταλογιστεί στη Syndial ευθύνη για την παράβαση από κοινού με [τη Versalis] για το διάστημα αυτό». Επομένως, κατά το Γενικό Δικαστήριο, «η ευθύνη που καταλογίζεται στη Syndial με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων καλύπτει μικρό μόνο χρονικό διάστημα, όταν αυτή ήταν μητρική εταιρία της [Versalis] από την 1η Ιανουαρίου έως τις 20 Οκτωβρίου 2002, και όχι όλη τη διάρκεια της παραβάσεως». Για τους λόγους αυτούς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εσφαλμένη την παραδοχή στην οποία στηρίχθηκε η Versalis.

18 Ως προς τον καταλογισμό της παραβάσεως στην αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, οσάκις δύο επιχειρήσεις αποτελούν ενιαία οικονομική οντότητα, το γεγονός ότι η επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση εξακολουθεί να υφίσταται δεν εμποδίζει, καθεαυτό, να επιβληθεί κύρωση στην επιχείρηση στην οποία αυτή μεταβίβασε τις οικονομικές της δραστηριότητες. Τούτο ισχύει, κατά το Γενικό Δικαστήριο, και σε περίπτωση που οι εν λόγω επιχειρήσεις βρίσκονται υπό τον έλεγχο του ιδίου προσώπου και ακολουθούν τις ίδιες ουσιαστικά εμπορικές οδηγίες.

19 Με τη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, εν προκειμένω, «δεν αμφισβητείται ότι, κατά το διάστημα της παραβάσεως, η EniChem SpA και η [Versalis] ανήκαν εξ ολοκλήρου, ευθέως ή εμμέσως, στην ίδια εταιρία, την Eni [SpA]». Υπό τις συνθήκες αυτές, η αρχή της προσωπικής ευθύνης δεν απαγορεύει να καταλογιστεί εξ ολοκλήρου [στη Versalis] ευθύνη για παράβαση διαπραχθείσα αρχικώς από την EniChem SpA και εν συνεχεία από [τη Versalis]». Εξάλλου, με τη σκέψη 129 της αποφάσεώς του, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «η επιβολή κυρώσεως σε επιχείρηση η οποία εξακολουθεί να υφίσταται από νομικής απόψεως, αλλά δεν ασκεί πλέον οικονομική δραστηριότητα ενδέχεται να μην έχει κανένα αποτέλεσμα» και ότι «οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποφεύγουν κυρώσεις, αλλάζοντας απλώς ταυτότητα στο πλαίσιο αναδιαρθρώσεων, εκχωρήσεων ή άλλων νομικών ή οργανωτικών αλλαγών».

20 Ως προς τον λόγο ακυρώσεως ότι είναι αβάσιμη η διαπίστωση περί υπάρξεως της συμπράξεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, με τη σκέψη 168 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, πρώτον, ότι το επιχείρημα της Versalis κατά τμήματος 4.3 της επίδικης αποφάσεως, με τίτλο «Συναντήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως», «του οποίου τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία παρατίθενται μόνο στα συνημμένα Α 23 έως Α 25 του δικογράφου της προσφυγής, δεν πληροί τις προϋποθέσεις του

άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας [του Γενικού Δικαστηρίου]». Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα αυτό ως απαράδεκτο.

21 Περαιτέρω, ως προς τα περί αντιφάσεων μεταξύ ορισμένων δηλώσεων στις οποίες είχαν προβεί η Bayer και η Dow κατά τη διοικητική διαδικασία και άλλων δηλώσεων στις οποίες είχαν προβεί στελέχη των εταιριών αυτών, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, με τις σκέψεις 180 και 198 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «η αξιοπιστία των απαντήσεων που δίνονται εξ ονόματος μιας επιχειρήσεως υπερβαίνει την τυχόν αξιοπιστία της απαντήσεως ενός μέλους του προσωπικού της, ανεξαρτήτως της προσωπικής του εμπειρίας ή γνώμης».

22 Ως προς τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής», το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, με τη σκέψη 222 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι με την επίδικη απόφαση επιβλήθηκαν κυρώσεις, διότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν συνάψει συμφωνίες με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών-στόχων, καθώς και την κατανομή της αγοράς, και αντάλλασσαν απόρρητα πληροφοριακά στοιχεία, δηλαδή για πρακτικές οι οποίες συνιστούν εκ φύσεως πολύ σοβαρές παραβάσεις. Επιπλέον, η Επιτροπή ανέφερε, στην επίδικη απόφαση, ότι «δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της συμπράξεως», η οποία καλύπτει την αγορά του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) στο σύνολό της, και ότι «οι συμφωνίες τέθηκαν, πάντως, σε εφαρμογή από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και είχαν, συνεπώς, επιπτώσεις στην αγορά». Με τη σκέψη 228 της αποφάσεώς του το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα Versalis, ότι δεν υπήρξαν τέτοιες επιπτώσεις. Όσον αφορά το μέγεθος της αγοράς, δηλαδή ένα μόνον από τα στοιχεία που η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη της, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 229 της ίδιας αποφάσεως, ότι «δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι, με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη, εκτιμώντας ότι η αξία της επίμαχης αγοράς ανερχόταν "τουλάχιστον" σε 550 εκατομμύρια ευρώ το 2001 [και ότι] τυχόν εσφαλμένη εκτίμηση περί χαμηλότερου κύκλου εργασιών είναι βλαπτική για [τη Versalis]».

23 Ως προς το επιχείρημα περί μη σύννομης εφαρμογής συντελεστή προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα στοιχεία βάσει των οποίων η Επιτροπή καθόρισε τον συντελεστή προσαυξήσεως ως προς τις Eni SpA και Versalis προκύπτουν με σαφήνεια από την επίδικη απόφαση και ότι από την εν λόγω απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε ρητώς σε άλλα στοιχεία, πέραν του κύκλου εργασιών και του μεγέθους των εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Με τη σκέψη 251 της αποφάσεώς του το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το 2005 ο κύκλος εργασιών της Bayer ανήλθε σε 27,383 δισεκατομμύρια ευρώ, της Dow σε 37,221 δισεκατομμύρια ευρώ (ήταν δηλαδή κατά 35,93 % μεγαλύτερος από τον κύκλο εργασιών της Bayer) και της EniChem 73,738 δισεκατομμύρια ευρώ (δηλαδή κατά 169,28 % μεγαλύτερος από τον κύκλο εργασιών της Bayer και κατά 98,11 % από αυτόν της Dow).

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι στη Versalis επιβλήθηκε συντελεστής προσαυξήσεως κατά 14,28 % υψηλότερος απ' ό,τι στην Dow (2 έναντι 1,75), ο οποίος ήταν επίσης κατά 16,66 % υψηλότερος από αυτόν της Bayer (1,75 έναντι 1,5), δεν συνιστά, κατά το Γενικό Δικαστήριο, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Αντιθέτως, με τη σκέψη 251 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι η Επιτροπή μπορούσε, εξ αυτού του λόγου, να εφαρμόσει συντελεστή προσαυξήσεως ακόμη υψηλότερο. Με την ίδια σκέψη υπενθύμισε επίσης ότι η Επιτροπή, δεδομένου ότι δεν υποχρεούται να εφαρμόζει συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο κατά τον προσδιορισμό του προστίμου, δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, λαμβάνοντας υπόψη της, κατά τον καθορισμό των συντελεστών προσαυξήσεως, τις διαφορές μεταξύ των επιχειρήσεων ως προς τις οικονομικές δυνατότητές τους.

25 Ως προς την προσαύξηση του προστίμου λόγω υποτροπής, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τις σκέψεις 296, 298 και 299 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι στην επίδικη απόφαση γίνεται λόγος για τις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II και το γεγονός ότι αμφότερες αυτές οι αποφάσεις απευθύνονταν στην «EniChem». Κατά την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή

εκτίμησε, κατ' ουσίαν, ότι η ίδια επιχείρηση, κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπέπεσε εκ νέου σε παράβαση. Πλην όμως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στο πλαίσιο αυτό, ότι «στην αιτιολογική σκέψη 487 της [επίδικης] αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται στην "EniChem" γενικά, έχοντας διευκρινίσει, με την αιτιολογική σκέψη 36 της [επίδικης] αποφάσεως, ότι ο όρος αυτός καλύπτει "κάθε εταιρία ανήκουσα στην Eni SpA".» Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο όρος αυτός δεν είναι «ακριβής, τουλάχιστον όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα που απαρτίζουν την οικονομική οντότητα την οποία αφορούσαν οι αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II». Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι «η εταιρία για την οποία γίνεται λόγος στην απόφαση Πολυπροπυλένιο, δηλαδή η Anic, δεν συγκαταλέγεται στα πρόσωπα που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις [26 έως 35 της επίδικης αποφάσεως, όπου] ουσιαστικά περιγράφεται η εξέλιξη των εταιριών που ανήκαν στην Eni [SpA] κατά το χρονικό διάστημα της παραβάσεως, η οποία είναι μεταγενέστερη της εκδόσεως των αποφάσεων Πολυπροπυλένιο και PVC II».

26 Με τη σκέψη 300 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι «στην υποσημείωση 262 της [επίδικης] αποφάσεως, η Επιτροπή παραπέμπει στις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II, αναφέροντας ότι η "Eni" είχε εμπλακεί στις υποθέσεις αυτές», πλην όμως το «Eni» «δεν χρησιμοποιείται στην [επίδικη] απόφαση ως συμβατική επωνυμία», διότι η Επιτροπή, όταν αναφέρεται στην εταιρία Eni, «ως μητρική εταιρία των λοιπών εταιριών, χρησιμοποιεί την ονομασία "Eni SpA"». Πάντως, με τη σκέψη 301 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, «ακόμη και αν υποτεθεί ότι, στην υποσημείωση 262 της [επίδικης] αποφάσεως, με τον όρο "Eni" προσδιορίζονται οι εταιρίες οι οποίες απαρτίζουν την κατά το άρθρο 81 ΕΚ "επιχείρηση" που αποτελείται από νομικά πρόσωπα ελεγχόμενα από την Eni, η Επιτροπή δεν παραθέτει στην [επίδικη] απόφαση κανένα σχετικό εμπεριστατωμένο και ακριβές στοιχείο». Κατά το Γενικό Δικαστήριο, η «Επιτροπή απλώς προβάλλει, με τα δικόγραφά της [ενώπιόν του], ότι η Eni έλεγχε "εξ ολοκλήρου" τις εταιρίες για τις οποίες γίνεται λόγος στις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II». Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, ακόμη, ότι «η διαπίστωση αυτή της Επιτροπής, εκτός του ότι δεν τεκμηριώνεται από κανένα αποδεικτικό στοιχείο, δεν είναι διατυπωμένη στην [επίδικη] απόφαση».

27 Με τη σκέψη 302 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, ωστόσο, ότι, «εν προκειμένω, η εξέλιξη της διαρθρώσεως και της μετοχικής συνθέσεως των εμπλεκομένων εταιριών είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη» και ότι η «απόφαση Πολυπροπυλένιο απευθύνεται στην Anic [SpA], πλην όμως η επωνυμία της Eni [SpA] δεν απαντά στο συγκεκριμένο κείμενο». Όσον αφορά την απόφαση PVC II, [κατά το Γενικό Δικαστήριο], η Επιτροπή αναφέρει εκεί, στην αιτιολογική σκέψη 8, ότι η Anic [SpA] "μετονομάστηκε" σε EniChem SpA και, στην αιτιολογική σκέψη 43, ότι η εξέλιξη αυτή είναι απόρροια "διαφόρων αναδιαρθρώσεων", χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις». Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, περαιτέρω, «η επωνυμία Eni [SpA] δεν απαντά ούτε στην απόφαση αυτή» και ότι «[στο] πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή όφειλε να είναι ιδιαιτέρως συγκεκριμένη και να προσκομίσει όλα τα απαραίτητα εμπεριστατωμένα στοιχεία προκειμένου να τεκμηριώσει την εκτίμησή της ότι οι εταιρίες τις οποίες αφορά η [επίδικη] απόφαση και οι εταιρίες τις οποίες αφορούσαν οι αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II αποτελούν την ίδια "επιχείρηση"», πράγμα που η Επιτροπή δεν έπραξε.

28 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον λόγο ακυρώσεως περί αδικαιολόγητης προσαυξήσεως του βασικού ποσού του προστίμου, λόγω υποτροπής, ακύρωσε το άρθρο 2, στοιχείο γ', της επίδικης αποφάσεως, κατά το μέτρο που το επιβληθέν στην αναιρεσείουσα πρόστιμο ορίστηκε σε 272,25 εκατομμύρια ευρώ και όρισε το πρόστιμο σε 181,5 εκατομμύρια ευρώ. Απέρριψε την προσφυγή κατά τα λοιπά και αποφάνθηκε ότι έκαστος διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

**Αιτήματα των διαδίκων**

29 Η Versalis ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει, εν όλω ή εν μέρει, την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της στην υπόθεση Τ-59/07 και, συνεπώς,

— να ακυρώσει, εν όλω ή εν μέρει, την επίδικη απόφαση,

— και/ή να ακυρώσει ή τουλάχιστον να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε με την απόφαση αυτή,

— επικουρικώς, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της στην υπόθεση Τ-59/07, και ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας, υπό το πρίσμα των επισημάνσεων του Δικαστηρίου,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο της παρούσας δίκης όσο και της δίκης στην υπόθεση Τ-59/07, και

— να απορρίψει την ανταναίρεση της Επιτροπής, καθώς και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

30 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως,

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την επίδικη απόφαση, όσον αφορά τον καταλογισμό επιβαρυντικής περιστάσεως, λόγω υποτροπής, και μείωσε, κατά συνέπεια, το πρόστιμο, και

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

**Επί της κύριας αιτήσεως αναιρέσεως**

31 Προς στήριξη των αιτημάτων της, η Versalis προβάλλει έξι λόγους αναιρέσεως, με αίτημα την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

32 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και ερμήνευσε εσφαλμένως τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, δεχόμενο ότι δεν συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, λόγω της αποκλίσεως μεταξύ της ανακοινώσεως και της επίδικης αποφάσεως. Ο δεύτερος λόγος αφορά πλάνη περί το δίκαιο, η οποία συνίσταται στον καταλογισμό της επίμαχης παραβάσεως στη Versalis, καθώς και ελλιπή αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως προς το ζήτημα αυτό. Ο τρίτος αφορά, κατ' ουσίαν, παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και παράλειψη του Γενικού Δικαστηρίου να ασκήσει πλήρη δικαιοδοτικό έλεγχο. Ο τέταρτος αφορά εσφαλμένο υπολογισμό των προστίμων, καθώς και εσφαλμένο χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής», ελλιπή αιτιολόγηση, καθώς και πλημμελή άσκηση δικαιοδοτικού ελέγχου. Ο πέμπτος λόγος αφορά, κατ' ουσίαν, εσφαλμένη εκτίμηση και ελλιπή αιτιολόγηση όσον αφορά τον καθορισμό του συντελεστή προσαυξήσεως και την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης εκ μέρους της Επιτροπής. Ο έκτος λόγος αφορά παραβίαση και εσφαλμένη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, λόγω των οποίων η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ελλιπώς αιτιολογημένη, κατά το μέτρο που ορισμένα παραρτήματα του δικογράφου της προσφυγής απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα.

*Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο και προδήλως εσφαλμένη ερμηνεία της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υφίσταται προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της αποκλίσεως μεταξύ της εν λόγω ανακοινώσεως και της επίδικης αποφάσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

33 Η Versalis υποστηρίζει ότι, τόσο με την πρώτη όσο και με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, η Επιτροπή της καταλόγισε, από κοινού με την EniChem SpA (νυν Syndial) ευθύνη σχεδόν για το σύνολο της διάρκειας της παραβάσεως, παρά το γεγονός ότι η ίδια δραστηριοποιούνταν στον κλάδο του CB και του CSB μετά την 1η Ιανουαρίου 2002. Αντιθέτως, με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή δεν καταλόγισε ευθύνη στη Syndial, θεωρώντας ότι η αναιρεσείουσα ευθύνεται για το σύνολο της παραβάσεως. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως σχετικά με την απόκλιση αυτή, κρίνοντας ότι, με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, καταλογίζεται στη Syndial ευθύνη για μικρό μόνο διάστημα, κρίνοντας έτσι εσφαλμένη την παραδοχή στην οποία στηρίχθηκε η Versalis. Πλην όμως, με τα σημεία 415 και 416 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων η Επιτροπή εκτίμησε ότι η Syndial μετέσχε στην παράβαση από τις 20 Μαΐου 1996 έως τις 20 Οκτωβρίου 2002.

34 Κατά τη Versalis, η παραδοχή στην οποία στηρίχθηκε είναι στην πραγματικότητα ορθή, οπότε το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να δεχθεί τον λόγο ακυρώσεως σχετικά με προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Συγκεκριμένα, δεν είχε τη δυνατότητα να αντικρούσει τον καταλογισμό ευθύνης στον οποίον προέβη η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση. Ειδικότερα, ο καταλογισμός ευθύνης εις ολόκληρον με άλλη εταιρία, διαφέρει από τον καταλογισμό αποκλειστικής ευθύνης ή με τον από κοινού καταλογισμό ευθύνης με μία μόνον άλλη εταιρία, διότι οι εταιρίες στις οποίες επιβάλλεται πρόστιμο, για την καταβολή του οποίου ευθύνονται εις ολόκληρον, υποχρεούνται, κατ' αρχήν, να εισφέρουν εξίσου για την καταβολή του. Εξάλλου, η αναιρεσείουσα καθόρισε την αμυντική στρατηγική της έναντι της Επιτροπής με δεδομένο ότι, σύμφωνα με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, επρόκειτο να καταλογιστεί, σε αυτή και στη Syndial, εις ολόκληρον ευθύνη για το σύνολο σχεδόν της παραβάσεως. Για τον λόγο αυτό, η Versalis αποφάσισε τότε να επικεντρώσει την άμυνά της στα περιστατικά που έλαβαν χώρα κατά το διάστημα που ασκούσε η ίδια την επίμαχη δραστηριότητα, δηλαδή για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 28ης Νοεμβρίου 2002.

35 Η Επιτροπή απαντά, κατ' ουσίαν, ότι, με το σημείο 416 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, αναφέρθηκε ρητώς σε ευθύνη της Versalis για την επίμαχη παράβαση για το διάστημα μεταξύ 20ής Μαΐου 1996 και 28ης Νοεμβρίου 2002 και σε ευθύνη της Syndial για το διάστημα μεταξύ 20ής Μαΐου 1996 και 20ής Οκτωβρίου 2002. Επίσης, με το σημείο 353 της εν λόγω ανακοινώσεως αιτιάσεων, εκτίμησε ότι μπορεί να καταλογιστεί στη Syndial ευθύνη εις ολόκληρον για την παράβαση στην οποία υπέπεσε η Versalis κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 20ής Οκτωβρίου 2002. Επομένως, σύμφωνα με την εν λόγω ανακοίνωση αιτιάσεων, στην αναιρεσείουσα επρόκειτο να καταλογιστεί ατομική ευθύνη για όλη τη διάρκεια της συμπράξεως.

36 Κατά την Επιτροπή, δεν είναι πιστευτή η θέση της Versalis ότι δεν αμύνθηκε καταλλήλως, επειδή θεώρησε ότι επρόκειτο να επωμιστεί μέρος των κυρώσεων, αυτό που αντιστοιχεί στην ευθύνη της για συμμετοχή στην παράβαση κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 20ής Οκτωβρίου 2002, από κοινού με άλλη εταιρία του ίδιου ομίλου. Η Versalis και η Syndial αποφάσισαν να συντονίσουν την άμυνά τους και επικεντρώθηκαν σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, επικαλούμενες η μία το υπόμνημα της άλλης για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα. Η Versalis δεν απέδειξε ότι η διαδικασία θα είχε διαφορετική έκβαση εάν, με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, είχε αποκλειστεί η ευθύνη της Syndial.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

37 Όσον αφορά τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 84 έως 87 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, αφενός, με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων καταλογίστηκε στη Syndial, ως μητρική εταιρία της Versalis, ευθύνη για περιορισμένο μόνο χρονικό διάστημα, μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 20ής Οκτωβρίου 2002, και όχι για το σύνολο της διάρκειας της παραβάσεως, και, αφετέρου, ότι, ως εκ τούτου, το επιχείρημα που προέβαλε η Versalis ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, περί αποκλίσεως μεταξύ της εν λόγω ανακοινώσεως και της επίδικης αποφάσεως, στηρίζεται σε εσφαλμένη παραδοχή, κρίνεται ότι αμφότερες οι διαπιστώσεις αυτές είναι ανακριβείς.

38 Συγκεκριμένα, όπως ορθώς επισήμανε η Versalis με την αίτηση αναιρέσεως, στο σημείο 416 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων αναφέρεται ότι η Syndial αποτελούσε μέρος της επιχειρήσεως που υπέπεσε στην επίμαχη παράβαση, την οποία απάρτιζαν οι Eni SpA, Versalis και Syndial, από τις 20 Μαΐου 1996 έως τις 20 Οκτωβρίου 2002, και όχι μόνον κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 20ής Οκτωβρίου 2002. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να απορρίψει τον λόγο ακυρώσεως που προέβαλε η Versalis, σχετικά με απόκλιση μεταξύ της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, αφενός, και της επίδικης αποφάσεως, αφετέρου, η οποία, σε αντίθεση με την ανακοίνωση αιτιάσεων, δεν απευθυνόταν στη Syndial, αποφαινόμενο απλώς και μόνον ότι ο λόγος αυτός στηρίζεται σε «εσφαλμένη» παραδοχή.

39 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι δεν είναι εσφαλμένη η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η επίδικη απόφαση δεν εμπεριέχει, από την άποψη αυτή, πλάνη που να συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Versalis.

40 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το σημείο 416, η Επιτροπή δέχθηκε ότι οι Eni SpA, Versalis και Syndial απάρτιζαν ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, τουλάχιστον κατά το διάστημα μεταξύ 20ής Μαΐου 1996 και 20ής Οκτωβρίου 2002, δηλαδή σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως. Επομένως, η Versalis έπρεπε να αναμένει ότι θα της καταλογιστεί ευθύνη για το σύνολο της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς της κατά τα προεκτεθέντα ορισθείσας επιχειρήσεως, άρα και της Syndial. Το γεγονός ότι η Versalis αποφάσισε, παρά ταύτα, να μην εκφέρει άποψη σχετικά με τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορές που της καταλογίστηκαν για το διάστημα μεταξύ 20ής Μαΐου 1996 και 1ης Ιανουαρίου 2002, εμπιστευόμενη ως προς το ζήτημα αυτό την άμυνα που ανέπτυξε η Syndial, αποτελεί επιλογή της εν λόγω επιχειρήσεως και δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Εξάλλου, και ως εκ περισσού, δεν προκύπτει ότι η κατανομή αυτή της προσπάθειας αντικρούσεως των αιτιάσεων της Επιτροπής έβλαψε τη Versalis.

41 Το γεγονός ότι, στο σημείο 353 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, η Επιτροπή ανέφερε ότι οι Versalis και Syndial ευθύνονται, εξάλλου, εις ολόκληρον για την παράβαση, για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 20ής Οκτωβρίου 2002, δεν αναιρεί το συμπέρασμα αυτό. Συγκεκριμένα, στο εν λόγω σημείο 353 απλώς τονίζεται, όπως σαφώς προκύπτει από τα σημεία 354 έως 356 της ανακοινώσεως αιτιάσεων, ότι, ακόμη και κατά το διάστημα αυτό, όταν δηλαδή η Versalis βρισκόταν εμμέσως μόνον υπό τον έλεγχο της Eni SpA, ότι δεν διασπάστηκε η οικονομική συνέχεια όσον αφορά την επιχείρηση, κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, την οποία συναποτελούσαν οι Eni SpA, Versalis και Syndial.

42 Εξάλλου, η Versalis, μολονότι υποστηρίζει ότι ο καταλογισμός ευθύνης εις ολόκληρον σε αυτήν και σε δύο άλλες εταιρίες διαφέρει προδήλως από τον καταλογισμό τέτοια ευθύνης με μία μόνον άλλη εταιρία, εντούτοις δεν αποδεικνύει ότι η επίδικη απόφαση θα ήταν διαφορετική, εάν η ίδια γνώριζε, κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, ότι η επίδικη απόφαση δεν θα απευθυνόταν στη Syndial, αλλά μόνο στην Eni SpA και στην ίδια.

43 Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, λόγω αποκλίσεως μεταξύ της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων και της επίδικης αποφάσεως, κατά το μέρος που η δεύτερη δεν απευθύνεται στη Syndial, κρίνονται νόμω και ουσία αβάσιμα, οπότε, για τον λόγο αυτόν, ο οποίος υποκαθιστά αυτόν που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως κρίνεται απορριπτέος.

*Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο ως προς τον καταλογισμό της επίμαχης παραβάσεως στη Versalis, καθώς και με ελλιπώς αιτιολογημένη απόρριψη των σχετικών επιχειρημάτων της αναιρεσείουσας*

Επιχειρήματα των διαδίκων

44 Κατά τη Versalis, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε τη θεμελιώδη αρχή της προσωπικής ευθύνης, απορρίπτοντας τον λόγο ακυρώσεως σχετικά με εσφαλμένο καταλογισμό ευθύνης για περιστατικά που έλαβαν χώρα κατά το διάστημα μεταξύ 20ής Μαΐου 1996 και 1ης Ιανουαρίου 2002. Συγκεκριμένα, κατά τη Versalis, η Επιτροπή έπρεπε να καταλογίσει χωριστή ευθύνη στη Syndial και στην ίδια για το διάστημα αυτό.

45 Η Versalis υποστηρίζει, συναφώς, ότι το Δικαστήριο δέχεται κατ' εξαίρεση μόνο παρεκκλίσεις από την αρχή της προσωπικής ευθύνης και μόνον υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η Syndial εξακολούθησε να υφίσταται από νομικής ή οικονομικής απόψεως, δεν μεταβίβασε τη σχετική με το CB και το CSB δραστηριότητα με σκοπό να αποφύγει την εφαρμογή των κανόνων περί προστασίας του ανταγωνισμού, οι δε Versalis και Syndial δεν υπόκειντο στον έλεγχο του ίδιου δημόσιου φορέα. Επιπλέον, η αναιρεσείουσα ουδέποτε ανέλαβε, με δήλωσή της, την ευθύνη για τη συμπεριφορά της Syndial.

46 Εξάλλου, κατά τη Versalis, δεν υπάρχει κίνδυνος εξουδετερώσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος, εάν καταλογιστεί ευθύνη στη Syndial, αντί σε αυτή, διότι η εταιρία αυτή εξακολουθεί να ασκεί οικονομική δραστηριότητα και είναι σε θέση να καταβάλει το ποσό του προστίμου. Πάντως, ο κίνδυνος εξουδετερώσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος αποτελεί, κατά τη νομολογία, το βασικό στοιχείο που δικαιολογεί παρέκκλιση από την αρχή της προσωπικής ευθύνης. Συναφώς, η Versalis επικαλείται, μεταξύ άλλων, τη σκέψη 144 της αποφάσεως της 29ης Μαρτίου 2011, C-352/09 P, ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-2359).

47 Εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει την ισχύ των οικονομικών και οργανωτικών δεσμών μεταξύ της Versalis και της Syndial, αρκούμενο στη διαπίστωση ότι οι δύο αυτές εταιρίες «ανήκαν εξ ολοκλήρου, ευθέως ή εμμέσως, στην ίδια εταιρία, την Eni [SpA]». Υπέπεσε, συνεπώς, σε πλάνη περί το δίκαιο. Επίσης, δεν αιτιολόγησε επαρκώς την απόρριψη των σχετικών επιχειρημάτων που προέβαλε ενώπιόν του.

48 Η Επιτροπή απαντά ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ευθύνη στην αποκτώσα εταιρία δεν καταλογίζεται μόνον όταν αυτή έχει παύσει κάθε οικονομική δραστηριότητα. Κατά τη νομολογία, καθοριστική σημασία έχει μόνον η ύπαρξη «διαρθρωτικής σχέσεως» μεταξύ δύο εταιριών που ανήκουν στον ίδιο όμιλο, η αρχή δε αυτή παύει να ισχύει μόνον εάν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις υπόκεινται στον έλεγχο του ίδιου δημόσιου φορέα.

49 Η Επιτροπή θεωρεί αλυσιτελές το επιχείρημα της Versalis, ότι, επειδή η Syndial εξακολουθεί να υφίσταται και να λειτουργεί, δεν θα υπήρχε κίνδυνος εξουδετερώσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος εάν καταλογιζόταν ευθύνη στη Syndial αντί στην αναιρεσείουσα, δεδομένου ότι, κατά τη νομολογία, δυνατότητα επιβολής κυρώσεων στην αποκτώσα επιχείρηση υφίσταται και σε άλλες περιπτώσεις και όχι μόνον όταν η εκχωρούσα εταιρία έχει παύσει να υφίσταται από νομικής ή οικονομικής απόψεως.

50 Όσον αφορά τους οικονομικούς και οργανωτικούς δεσμούς μεταξύ Versalis και Syndial, το Δικαστήριο έχει δεχθεί, με την απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-123), ότι διαρθρωτικοί δεσμοί που δικαιολογούν την επιβολή κυρώσεως στην αποκτώσα εταιρία υπάρχουν λόγω του γεγονότος και μόνον ότι η επιχείρηση που εμπλέκεται στην παράβαση είχε εκχωρήσει τις επίμαχες δραστηριότητες σε άλλη εταιρία, η οποία της ανήκει κατά 50 %. Είναι, συνεπώς, πρόδηλον ότι, εφόσον η αποκτώσα εταιρία ανήκει εξ ολοκλήρου στον όμιλο, εν προκειμένω υφίσταται οικονομική συνέχεια. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη ως προς το ζήτημα αυτό.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

51 Κατά πάγια νομολογία, το δίκαιο του ανταγωνισμού της Ένωσης αφορά τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, η δε έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τον διέπει και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, C-280/06, ETI κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-10893, σκέψεις 38 και 39 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Οσάκις αυτός ο φορέας παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού, ευθύνεται, κατά την αρχή της προσωπικής ευθύνης, για την παράβαση αυτή.

52 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όταν δύο επιχειρήσεις αποτελούν ενιαία οικονομική οντότητα, το γεγονός ότι η επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση εξακολουθεί να υφίσταται δεν εμποδίζει, καθεαυτό, την επιβολή κυρώσεως στην επιχείρηση στην οποία αυτή μεταβίβασε τις οικονομικές της δραστηριότητες. Ειδικότερα, επιβολή κυρώσεως σε μια τέτοια περίπτωση δικαιολογείται εφόσον οι εν λόγω επιχειρήσεις ήσαν υπό τον έλεγχο του ιδίου προσώπου και εφάρμοσαν, ενόψει των στενών δεσμών που τις ενώνουν από οικονομικής και οργανωτικής απόψεως, κατ' ουσίαν, τις ίδιες εμπορικές οδηγίες (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση ETI κ.λπ. σκέψεις 48 και 49 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

53 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 368 και 369 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι Eni SpA, Versalis και Syndial συναποτελούσαν, κατά τη διάρκεια της επίμαχης παραβάσεως, ενιαία επιχείρηση. Εξάλλου, δεδομένου ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως, η Eni SpA κατείχε, απευθείας ή εμμέσως, το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο του κεφαλαίου όχι μόνον της Versalis, αλλά και της Syndial, πράγμα που η Versalis δεν αμφισβητεί, η Επιτροπή μπορούσε, βάσει πάγιας νομολογίας, να δεχθεί κατά τεκμήριο ότι η Eni SpA όντως ασκούσε αποφασιστική επιρροή επί των θυγατρικών της (βλ., συναφώς, απόφαση της 3ης Μαΐου 2012, C-289/11 P, Legris Industries κατά Επιτροπής, σκέψεις 46 έως 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Το τεκμήριο αυτό δεν ανατράπηκε εν προκειμένω.

54 Βάσει των στοιχείων αυτών, κρίνεται ότι η Επιτροπή ορθώς καταλόγισε στη Versalis ευθύνη για όλες τις παραβάσεις στις οποίες υπέπεσε η Syndial, παρά το γεγονός ότι η Syndial εξακολουθεί να υφίσταται.

55 Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι η δυνατότητα για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως υπάρχει και σε περίπτωση που η οντότητα που διέπραξε την παράβαση έχει παύσει να υφίσταται από νομικής ή οικονομικής απόψεως, δεδομένου του κινδύνου να μην έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα η κύρωση που επιβάλλεται σε επιχείρηση η οποία έχει παύσει να ασκεί οικονομικές δραστηριότητες (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, σκέψη 144), διότι από την απόφαση αυτή δεν προκύπτει συγκεκριμένα ότι ο καταλογισμός παραβάσεως σε επιχείρηση που δεν την έχει διαπράξει χωρεί μόνον εάν η επιβολή κυρώσεως στην εταιρία αυτουργό της παραβάσεως δεν θα είχε αποτρεπτικό αποτέλεσμα.

56 Συγκεκριμένα, με την προπαρατεθείσα απόφαση ETI κ.λπ., στην οποία ρητώς παραπέμπει το Δικαστήριο με τη σκέψη 144 της προπαρατεθείσας αποφάσεως ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή ορθώς καταλόγισε ευθύνη στην εταιρία που δεν ήταν αυτουργός της παραβάσεως, αλλά η αυτουργός εταιρία εξακολουθούσε να ασκεί οικονομική δραστηριότητα σε άλλες αγορές (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση ETI κ.λπ., σκέψη 45). Το Δικαστήριο στήριξε την κρίση του αυτή στο γεγονός ότι, όταν διέπραξαν τις παραβάσεις, οι εν λόγω εταιρίες ανήκαν στον ίδιο δημόσιο φορέα (απόφαση ETI κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 50).

57 Διαπιστώνεται, επίσης, ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Versalis, η προπαρατεθείσα απόφαση ETI κ.λπ. δεν αφορά μόνο την περίπτωση κατά την οποία οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ελέγχονται από τον ίδιο δημόσιο φορέα. Συγκεκριμένα, με τη σκέψη 44 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι δεν έχει σημασία το γεγονός ότι η μεταβίβαση δραστηριοτήτων δεν αποφασίστηκε από ιδιώτες αλλά από τον νομοθέτη ενόψει ιδιωτικοποιήσεως. Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε ότι μπορεί να υπάρχουν αμφιβολίες όσον αφορά τον καταλογισμό παραβάσεως στην αποκτώσα εταιρία, ιδίως σε περίπτωση ασκήσεως ελέγχου από δημόσιο φορέα, πλην όμως το Δικαστήριο εξάλειψε τις αμφιβολίες αυτές. Αντιθέτως, δεν μπορεί να υπάρχει αμφιβολία ως προς τον καταλογισμό ευθύνης σε περίπτωση που, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, ο έλεγχος ασκείται από ιδιωτική εταιρία.

58 Επομένως, βάσει των στοιχείων αυτών, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, δεχόμενο ότι η Επιτροπή ορθώς καταλόγισε την αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά εξ ολοκλήρου στη Versalis.

59 Όσον αφορά τα περί ελλιπούς αιτιολογήσεως, το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε λεπτομερώς, στις σκέψεις 120 έως 131 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τους λόγους για τους οποίους έκρινε αβάσιμο τον πρωτοδίκως προβληθέντα λόγο ακυρώσεως. Το σκεπτικό της αποφάσεως δεν αφήνει καμία αμφιβολία όσον αφορά τις εκτιμήσεις στις οποίες το Γενικό Δικαστήριο στήριξη την απόφασή του ως προς το ζήτημα αυτό, οπότε το Δικαστήριο είναι σε θέση να ασκήσει τον έλεγχό του. Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν είναι ελλιπώς αιτιολογημένη ως προς το ζήτημα αυτό.

60 Δεδομένου ότι δεν ευδοκίμησε κανένα από τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

*Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με παράβαση του δικαίου της Ένωσης, εσφαλμένη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και παράλειψη ασκήσεως πλήρους δικαιοδοτικού ελέγχου από το Γενικό Δικαστήριο*

Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Κατά τη Versalis, το Γενικό Δικαστήριο κακώς απέρριψε τα επιχειρήματά της σχετικά με αντιφάσεις μεταξύ των δηλώσεων στις οποίες προέβη η Bayer, δια του νομικού συμβούλου της Κ., καθώς και τα επιχειρήματα που προέβαλε η ίδια σχετικά με δήλωση του στελέχους της Dow, του Ν. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε, με στις σκέψεις 180 και 198 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην αρχή ότι η αξιοπιστία των απαντήσεων που δίνονται εξ ονόματος της επιχειρήσεως σε ερωτήσεις της Επιτροπής υπερβαίνει την τυχόν αξιοπιστία της απαντήσεως ενός μέλους του προσωπικού της.

62 Ωστόσο, τα επιχειρήματα αυτά αφορούσαν, σε όλες τις περιπτώσεις, αντιφάσεις μεταξύ δηλώσεων που είχαν πραγματοποιηθεί εξ ονόματος των οικείων επιχειρήσεων. Όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την απομαγνητοφώνηση των προφορικών δηλώσεων κατά τη διοικητική διαδικασία, ο Ν., ο οποίος ήταν άμεσος μάρτυρας της επίμαχης παραβάσεως και περιέγραψε τα γεγονότα πολύ διαφορετικά σε σχέση με την περιγραφή που παραθέτει η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, προέβη στις δηλώσεις αυτές εξ ονόματος της Dow και όχι εξ ονόματός του. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη, διότι εφάρμοσε την «αρχή της υπεροχής» των δηλώσεων που προέρχονται από τις ίδιες τις

ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις έναντι των δηλώσεων των επιχειρήσεων αυτών, με συνέπεια να μη συμπεριλάβει απαλλακτικά αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Versalis στα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση του αν υφίσταται η επίμαχη σύμπραξη.

63 Κατά τη Versalis, επιβάλλεται η εκ νέου εξέταση των επιχειρημάτων αυτών, ώστε να διαπιστωθεί αν οι επαφές μεταξύ των ανταγωνιστών, για τις οποίες γίνεται λόγος στην επίδικη απόφαση όντως συνιστούν σύμπραξη με σκοπό τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή της αγοράς, ή αν πρόκειται απλώς για σποραδικές παραβάσεις της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού της Ένωσης, οι οποίες συνίστανται το πολύ σε ανταλλαγή εμπιστευτικών εμπορικών στοιχείων. Η Versalis επισημαίνει ότι με τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 2011, T-44/07, Kaučuk κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-4601), T-45/07, Unipetrol κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-4629), και T-53/07, Trade Stomil κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-4657), επί των προσφυγών τριών άλλων εταιριών που ήταν αποδέκτριες της επίδικης αποφάσεως, δηλαδή των Kaučuk, Unipetrol a.s. και Stomil, δεν ελήφθησαν υπόψη ορισμένα στοιχεία που είχαν προσκομιστεί από τους αιτούντες επιείκεια, τα οποία θα συνεπάγονταν ακύρωση της αποφάσεως αυτής ως προς τις εν λόγω εταιρίες.

64 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η επίμαχη παράβαση διαπιστώθηκε βάσει πολλών αποδεικτικών στοιχείων, εκ των οποίων ορισμένα μόνον αμφισβητήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο προσέδωσε σε δήλωση της Bayer αυξημένη αποδεικτική αξία σε σχέση με άλλες δηλώσεις οφείλεται στο ότι η δήλωση αυτή ενισχύεται από άλλα στοιχεία της δικογραφίας, τα οποία η Versalis δεν αμφισβήτησε. Εν πάση περιπτώσει, οι δηλώσεις που επικαλείται η αναιρεσείουσα δεν αναιρούν εκείνες στις οποίες στηρίχθηκε η επίδικη απόφαση, είναι δε πρόδηλον ότι τα ζητήματα αυτά άπτονται της διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών. Πλην όμως, η διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών δεν εμπίπτει στον έλεγχο το Δικαστηρίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

65 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η Versalis προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη, διότι προσέδωσε σε ορισμένες δηλώσεις πραγματοποιηθείσες εξ ονόματος της Bayer και της Dow αυξημένη αποδεικτική αξία, παρά το γεγονός ότι άλλες δηλώσεις, οι οποίες προέρχονταν από τις ίδιες επιχειρήσεις και είχαν επίσης πραγματοποιηθεί εξ ονόματός τους, αντιφάσκουν προς τις πρώτες.

66 Κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως του περιεχομένου των προσκομισθέντων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στοιχείων, νομικό ζήτημα που υπόκειται, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Legris Industries κατά Επιτροπής, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

67 Εν προκειμένω, η Versalis δεν προβάλλει ουσιαστική ανακρίβεια των διαπιστώσεων του Γενικού Δικαστηρίου η οποία να προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας.

68 Όσον αφορά τα περί παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων, η Versalis εκκινεί, στο σημείο 35 της αιτήσεως αναιρέσεως, από την παραδοχή ότι η επιχειρηματολογία της «αφορά» την παραμόρφωση στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο, αρνούμενο να συμπεριλάβει τα σημαντικά απαλλακτικά αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η αναιρεσείουσα στις περιστάσεις βάσει των οποίων εκτίμησε αν υφίσταται παράβαση.

69 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από το γράμμα των σκέψεων 180 και 198 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η εν λόγω παραδοχή, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη του τα προσκομισθέντα από τη Versalis απαλλακτικά αποδεικτικά στοιχεία, επειδή προσέδωσε σε ορισμένες δηλώσεις πραγματοποιηθείσες εξ ονόματος της Bayer και της Dow υψηλότερη αποδεικτική αξία, δεν ευσταθεί. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο απλώς διαπίστωσε, με τις προαναφερθείσες σκέψεις 180 και 198, ότι οι δηλώσεις στελεχών της Bayer και της Dow δεν μπορούν να έχουν «μεγαλύτερη» αποδεικτική αξία από αυτές των εταιριών.

70 Εξάλλου, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις σκέψεις 180 και 197 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε, κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, όχι μόνον σε ορισμένες δηλώσεις της Bayer και της Dow, αλλά και σε δηλώσεις της Shell, καθώς και σε πολλά άλλα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.

71 Επομένως, η Versalis ουσιαστικά επικρίνει την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, των αποδεικτικών στοιχείων και των συναφών επιχειρημάτων, προσάπτοντας στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν θεώρησε επαρκή την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε προς αμφισβήτηση της υπάρξεως της παραβάσεως. Συνεπώς, η Versalis ζητεί από το Δικαστήριο να προβεί σε νέα εκτίμηση των διαπιστωθέντων από το Γενικό Δικαστήριο πραγματικών περιστατικών και των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων, πράγμα που, κατά τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, δεν εμπίπτει στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

72 Για τους λόγους αυτούς, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτα τόσο τα επιχειρήματα που προβάλλει η Versalis προς στήριξη του τρίτου λόγου αναιρέσεως όσο και ο τρίτος λόγος.

*Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με παραβίαση του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τον υπολογισμό των προστίμων και τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως «ως πολύ σοβαρής», ελλιπή αιτιολόγηση και πλημμελή άσκηση δικαιοδοτικού ελέγχου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

73 Πρώτον, η Versalis υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς αποφάνθηκε, με τη σκέψη 225 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που αποσκοπούν, ιδίως, όπως εν προκειμένω, στον καθορισμό τιμών-στόχων ή στην κατανομή μεριδίων αγοράς μπορούν να χαρακτηρίζονται, εκ της φύσεώς τους και μόνον, “ως πολύ σοβαρές”, χωρίς να απαιτείται να αποδείξει η Επιτροπή την επέλευση συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά». Συγκεκριμένα, κατά τη Versalis, από το σημείο 1, Α, πρώτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών και τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις της παραβάσεως στην αγορά, εφόσον είναι δυνατόν οι επιπτώσεις αυτές να υπολογιστούν. Ωστόσο, από την πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων, με την οποία η Επιτροπή ανέλυσε διεξοδικά το ζήτημα αυτό, σε αντίθεση με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, καθώς και από τις συνημμένες στο δικόγραφο της προσφυγής μελέτες προκύπτει ότι, εν προκειμένω, οι επιπτώσεις ήταν περιορισμένες και ήταν δυνατόν να υπολογιστούν.

74 Εξάλλου, από τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι οριζόντιες συμπράξεις χαρακτηρίζονται μόνον ως «σοβαρές» ή δικαιολογούν την επιβολή μειωμένου προστίμου, εφόσον, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, οι επιπτώσεις τους στην αγορά είναι περιορισμένες.

75 Επικουρικώς, η Versalis προβάλλει ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να παραθέσει και τα λοιπά στοιχεία που έλαβε υπόψη, προς δικαιολόγηση της αυξήσεως του βασικού ποσού του προστίμου πέραν του κατώτατου ποσού των 20 εκατομμυρίων ευρώ που προβλέπεται για τις «πολύ σοβαρές» παραβάσεις. Επομένως, η παράλειψη αυτή του Γενικού Δικαστηρίου συνιστά πλάνη περί το δίκαιο.

76 Δεύτερον, η Versalis φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε κατά τρόπο «εύλογο και συνεκτικό» επί των στοιχείων που έλαβε υπόψη του κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε απλώς ότι αρκεί η Επιτροπή να διαπιστώσει, συναφώς, ότι η προσαπτόμενη συμπεριφορά είναι εκ φύσεως «πολύ σοβαρή», χωρίς να συνεκτιμήσει τις επιπτώσεις της παραβάσεως στην αγορά. Η αναιρεσείουσα, πάντως, προσκόμισε στο Γενικό Δικαστήριο στοιχεία κατάλληλα για την εξέταση του ζητήματος αυτού, το δε Γενικό Δικαστήριο ήταν υποχρεωμένο να προβεί στην εξέταση αυτή, να εκτιμήσει τα στοιχεία αυτά και να αποφανθεί επί του αιτήματος μειώσεως του προστίμου.

77 Τρίτον, η Versalis υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά διότι δεν έλαβε υπόψη του σημαντικά στοιχεία της διαφοράς. Συγκεκριμένα, με τη σκέψη 229 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αποφάνθηκε ότι «δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι, με την [επίδικη] απόφαση, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη, εκτιμώντας ότι η αξία της επίμαχης αγοράς ανερχόταν “τουλάχιστον” σε 550 εκατομμύρια ευρώ το 2001». Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη δικογραφία που τέθηκε υπόψη του, η Επιτροπή μείωσε κατά πολύ την αξία της συγκεκριμένης αγοράς, και, κατά συνέπεια, εκτίμησε εσφαλμένως ότι η σύμπραξη κάλυπτε σχεδόν το 90 % της αγοράς αυτής, και όχι το 60 % όπως είχε αναφέρει στη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων.

78 Αντιθέτως προς την εκτίμηση που διατυπώνεται με τη σκέψη 229, ότι «από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι τυχόν εσφαλμένη εκτίμηση περί χαμηλότερου κύκλου εργασιών είναι βλαπτική για [τη Versalis]», τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε παράβαση περιλαμβάνονται στα στοιχεία που ενδεχομένως λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Εξάλλου, το τμήμα της αγοράς που κάλυπτε η προσαπτόμενη σύμπραξη ήταν ακόμη πιο περιορισμένο σε σχέση με αυτό που υπολογίστηκε με την επίδικη απόφαση, λόγω της εξαιρέσεως από τους μετέχοντες στη σύμπραξη αυτή δύο επιχειρήσεων που είχαν αρχικώς εμπλακεί, δηλαδή της Kaučuk και της Trade-Stomil.

79 Η Επιτροπή απαντά ότι, κατά πάγια νομολογία, οι οριζόντιες συμπράξεις σε θέματα τιμών συγκαταλέγονται στις πλέον σοβαρές παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τον ανταγωνισμό. Μεταξύ άλλων από τις αποφάσεις της της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-534/07 P, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-7415, σκέψη 75), και της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-272/09 P, KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-12789, σκέψη 34), καθώς και από τις κατευθυντήριες γραμμές προκύπτει ότι η επίπτωση της παραβάσεως στην αγορά δεν αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για τον υπολογισμό ύψους του προστίμου, αλλά ένα από τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη, εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί. Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν συμπεριέλαβε στη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων την ανάλυση της εξελίξεως των τιμών στις επίμαχες αγορές, η οποία περιλαμβανόταν στην πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων, δεν σημαίνει, πάντως, ότι η σύμπραξη δεν είχε επιπτώσεις στην αγορά, πράγμα που άλλωστε η αναιρεσείουσα δεν απέδειξε.

80 Εν πάση περιπτώσει, κατά την Επιτροπή, ο προσδιορισμός των επιπτώσεων στην αγορά θα αποτελούσε απλώς ένα επιπλέον στοιχείο που θα της επέτρεπε να αυξήσει το βασικό ποσό του προστίμου.

81 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς δεν έλαβε υπόψη του τις σχετικές με την αγορά μελέτες που προσκόμισε η Versalis, δεδομένου ότι η επίμαχη παράβαση μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «πολύ σοβαρή» λόγω της φύσεώς της και ότι οι εν λόγω μελέτες στηρίζονταν σε ελλιπή στοιχεία. Όσον αφορά την αξία της οικείας αγοράς, η Επιτροπή προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά, δεχόμενο ότι η αξία αυτή ανερχόταν «τουλάχιστον» σε 550 εκατομμύρια ευρώ το 2001. Εν πάση περιπτώσει, για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στο μερίδιο αγοράς των μετεχουσών επιχειρήσεων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

82 Όσον αφορά, πρώτον, τη σημασία των συνεπειών της επίμαχης παραβάσεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η σοβαρότητα των παραβιάσεων του δικαίου της Ένωσης πρέπει να αποδεικνύεται βάσει ικανού αριθμού στοιχείων όπως είναι, μεταξύ άλλων, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιό της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, τούτο δε χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, C-445/11 P, Bavaria κατά Επιτροπής, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όσον αφορά, ειδικότερα, τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της παραβάσεως στην αγορά, οι επιπτώσεις αυτές δεν αποτελούν αποφασιστικής σημασίας στοιχείο για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων (βλ. αποφάσεις της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-272/09 P, KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-12789, σκέψη 34, καθώς και C-389/10 P, Συλλογή 2011, σ. I-13125, σκέψη 44).

83 Επιπλέον, οι οριζόντιες συμπράξεις σχετικά με τις τιμές ή την κατανομή των αγορών μπορούν να χαρακτηρισθούν ως πολύ σοβαρές παραβάσεις βάσει και μόνον της φύσεώς τους, χωρίς να υποχρεούται η Επιτροπή να αποδείξει την ύπαρξη συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά (βλ., ιδίως, διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2012, C-654/11 P, Transcatab κατά Επιτροπής, σκέψη 42). Σε μια τέτοια περίπτωση, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις παραβάσεως αποτελούν απλώς ένα ακόμη στοιχείο, το οποίο, εφόσον είναι δυνατό να εκτιμηθεί, μπορεί να δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αυξήσει το αρχικό ποσό του προστίμου πέραν του ελάχιστου δυνατού ποσού των 20 εκατομμυρίων ευρώ (απόφαση Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 75).

84 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο μόνον ως εκ περισσού θα μπορούσε να λάβει υπόψη του τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της επίμαχης παραβάσεως στην αγορά, εφόσον ήταν δυνατή η εκτίμηση των επιπτώσεων αυτών. Εξάλλου, δεδομένου ότι η επίμαχη παράβαση είναι εκ φύσεως πολύ σοβαρή, η συνεκτίμηση των επιπτώσεών της θα οδηγούσε μόνο σε αύξηση του προστίμου. Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι αλυσιτελής (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, σκέψη 75, καθώς και προπαρατεθείσα διάταξη Transcatab κατά Επιτροπής, σκέψεις 43 και 44).

85 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε κατά τρόπο «εύλογο και συνεκτικό» επί των στοιχείων που έλαβε υπόψη του κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, επειδή παρέλειψε να εξετάσει τα στοιχεία που προσκόμισε η Versalis να εκτιμήσει τα στοιχεία αυτά και να αποφανθεί επί του αιτήματος μειώσεως του προστίμου, αρκεί η διαπίστωση ότι, με τις σκέψεις 219 έως 233 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε λεπτομερώς τις παραμέτρους βάσει των οποίων εκτίμησε τη σοβαρότητα της παραβάσεως. Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη. Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός και μόνον ότι το Γενικό Δικαστήριο, ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, δέχθηκε, στο πλαίσιο αυτό, πολλά από τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση (βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, C-89/11 P, E.ON Energie κατά Επιτροπής, σκέψη 133).

86 Όσον αφορά, τρίτον, το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά, κρίνοντας ότι «δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι, με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη, εκτιμώντας ότι η αξία της επίμαχης αγοράς ανερχόταν “τουλάχιστον” σε 550 εκατομμύρια ευρώ το 2001», το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

87 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι η Versalis δεν απέδειξε ότι είναι ανακριβής η διαπίστωση στην οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 229 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι τυχόν εσφαλμένη εκτίμηση περί [χαμηλότερης αξίας της συγκεκριμένης αγοράς] είναι βλαπτική για [τη Versalis], ούτε απέδειξε ότι η διαπίστωση αυτή συνιστά παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών.

88 Συγκεκριμένα, η Versalis επιβεβαιώνει, με το σημείο 64 της αναιρέσεως, ότι τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε παράβαση περιλαμβάνονται στα στοιχεία που «ενδεχομένως» λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Η Επιτροπή, ωστόσο, διαφοροποίησε τα ποσά του προστίμου για κάθε μία από τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην παράβαση, πράγμα που εμφαίνει ότι στηρίχθηκε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 66 και 467 της επίδικης αποφάσεως, όχι στα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων, αλλά στην αξία των πωλήσεων CB και CSB που αυτές είχαν πραγματοποιήσει. Το επιχείρημα της Versalis ότι στην επίδικη απόφαση η Επιτροπή μετέβαλε την εκτίμησή της όσον αφορά την οικεία αγορά, σε σχέση με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, είναι συνεπώς αλυσιτελές.

89 Επομένως, δεδομένου ότι όλα τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη του τέταρτου λόγου αναιρέσεως κρίθηκαν αβάσιμα, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος.

*Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με απόρριψη του δωδέκατου λόγου ακυρώσεως που προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης*

Επί του πρώτου σκέλους του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πλάνη εκτιμήσεως και ελλιπή και αντιφατική αιτιολόγηση, εκ μέρους της Επιτροπής, του καθορισμού του συντελεστή προσαυξήσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

90 Η Versalis προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε επαρκώς υπόψη του το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν παρέθεσε όλα τα στοιχεία βάσει των οποίων καθόρισε συντελεστή προσαυξήσεως 2 για τις ελεγχόμενες από την Eni SpA επιχειρήσεις και ότι η σχετική αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι ανεπαρκής και αντιφατική.

91 Το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι το στοιχείο της αποτροπής «αξιολογείται με γνώμονα πλειάδα στοιχείων και όχι μόνο την ιδιαίτερη κατάσταση της σχετικής επιχειρήσεως», όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 23 και 24 της αποφάσεως της 29ης Ιουνίου 2006, C-289/04 P, Showa Denko κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5859). Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε αντίφαση, καθώς, αφενός, έκρινε επαρκή τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή, ήτοι τον συνολικό κύκλο εργασιών και το μέγεθος εκάστης επιχειρήσεως και αποφάνθηκε ότι «από την [επίδικη] απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε ρητώς σε άλλα στοιχεία», και, αφετέρου, διαπίστωσε, με τις σκέψεις 249 και 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η γενική φράση «συγκεκριμένες περιστάσεις» που χρησιμοποιείται στην επίδικη απόφαση δεν δημιουργεί αμφιβολίες όσον αφορά την ύπαρξη άλλων στοιχείων που η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη.

92 Η Versalis υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «η φράση “συγκεκριμένες περιστάσεις” μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά […] τον συνολικό κύκλο εργασιών και το μέγεθος εκάστης εκ των εμπλεκομένων επιχειρήσεων», χωρίς να αιτιολογήσει επαρκώς κατά νόμο την κρίση του αυτή. Δεν έχει, συναφώς, σημασία το γεγονός ότι η Επιτροπή επιβεβαίωσε την ερμηνεία αυτή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

93 Κατά την Επιτροπή, η συλλογιστική που αναπτύσσει το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι σαφής και άψογη. Δεν υπάρχει στην επίδικη απόφαση κανένα στοιχείο που να εμφαίνει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της άλλα στοιχεία πέραν του συνολικού κύκλου εργασιών και του μεγέθους εκάστης εμπλεκόμενης επιχειρήσεως.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

94 Όσον αφορά, πρώτον, την επίκληση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Showa Denko κατά Επιτροπής, διαπιστώνεται ότι η Versalis την ερμηνεύει εσφαλμένα. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο διαπιστώνει, με τη σκέψη 23 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το στοιχείο της αποτροπής αξιολογείται λαμβανομένων υπόψη πολλών στοιχείων, και όχι μόνον της ιδιαίτερης καταστάσεως εκάστης εμπλεκομένης επιχειρήσεως, έχοντας υπόψη του τα σημεία 53 έως 55 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed, ο οποίος είχε επισημάνει, κατ' ουσίαν, ότι ο συντελεστής προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, αποσκοπεί όχι μόνο στη «γενική αποτροπή», δηλαδή στην αποθάρρυνση όλων γενικά των εταιριών από τη διάπραξη της σχετικής παραβάσεως, αλλά και στην «ειδική αποτροπή», ώστε να αποτραπεί ο συγκεκριμένος εγκαλούμενος από το να παραβεί εκ νέου τους κανόνες ανταγωνισμού στο μέλλον. Επομένως, με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο απλώς επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη της μόνο την ιδιαίτερη κατάσταση της συγκεκριμένης επιχειρήσεως.

95 Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν έκρινε ότι η Επιτροπή ή, ενδεχομένως, το Γενικό Δικαστήριο υποχρεούνται, κατά τον καθορισμό συντελεστή προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, να λαμβάνουν υπόψη άλλα στοιχεία, πέραν του κύκλου εργασιών και του μεγέθους εκάστης εμπλεκομένης επιχειρήσεως.

96 Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνεται, δεύτερον, ότι τα κριτήρια που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για τον καθορισμό του συντελεστή προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, ήτοι το μέγεθος και ο κύκλος εργασιών, προκύπτουν με σαφήνεια από τις αιτιολογικές σκέψεις 474 και 475 της επίδικης αποφάσεως. Όπως ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή έκανε επίσης λόγο για «συγκεκριμένες περιστάσεις», δεδομένου, αφενός, ότι από την επίδικη απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε σε άλλα στοιχεία, πέραν των προαναφερθέντων, και, αφετέρου, ότι η φράση «συγκεκριμένες περιστάσεις» αφορά ακριβώς τον συνολικό κύκλο εργασιών και το μέγεθος εκάστης εκ των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

97 Όσον αφορά την αιτιολόγηση σχετικά με τα κριτήρια βάσει των οποίων καθορίστηκε ο συντελεστής προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε διεξοδικά τις σχετικές κρίσεις του με τις σκέψεις 242 à 250 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Η συγκεκριμένη αιτιολόγηση δεν εμπεριέχει αντιφάσεις ούτε πάσχει πλάνη περί το δίκαιο, συνάδει δε προς τη νομολογία η οποία επιτάσσει η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο από την αιτιολογία της αποφάσεως, ούτως ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η απόφαση αυτή, το δε Δικαστήριο να δύναται να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχό (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, C-202/07 P, France Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-2369, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

98 Επομένως, το πρώτο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως κρίνεται αβάσιμο.

Επί του δεύτερου σκέλους του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πλάνη εκτιμήσεως και ελλιπή και αντιφατική αιτιολόγηση όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης εκ μέρους της Επιτροπής

– Επιχειρήματα των διαδίκων

99 Η Versalis υποστηρίζει ότι, εφόσον η Επιτροπή επέλεξε αριθμητική μέθοδο για τον υπολογισμό του προστίμου, δεσμεύεται από τους κανόνες που διέπουν τη μέθοδο αυτή, εκτός εάν τυχόν παρέκκλιση μπορεί να δικαιολογηθεί ως προς όλους τους μετέχοντες στη σύμπραξη. Με την απόφαση την απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, T-236/01, T-239/01, T-244/01 έως T-246/01, T-251/01 και

Τ-252/01, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-1181), το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε περίπτωση κατά την οποία για μία επιχείρηση είχε οριστεί συντελεστής προσαυξήσεως 1,25, ενώ για άλλη επιχείρηση είχε οριστεί συντελεστής 2,5, παρά το γεγονός ότι ο κύκλος εργασιών της δεύτερης ήταν υπερδιπλάσιος αυτού της πρώτης. Η απόφαση αυτή εμφαίνει με σαφήνεια την ευθεία σχέση μεταξύ της αυξήσεως του κύκλου εργασιών και της αυξήσεως του συντελεστή προσαυξήσεως. Το Γενικό Δικαστήριο, όμως, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, παρέκκλινε από τις αρχές αυτές.

100 Κατά την προσφεύγουσα, βάσει του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που εμπλέκονταν στην επίδικη παράβαση, το Γενικό Δικαστήριο, προς εξασφάλιση της τηρήσεως της ίσης μεταχείρισης και της αρχής της αναλογικότητας, καθώς και προς αποφυγή της εφαρμογής συντελεστή προσαυξήσεως μεγαλύτερου του 3, έπρεπε να επιβάλει στην Bayer συντελεστή 1,25, και όχι 1,5, και, κατά συνέπεια χαμηλότερο συντελεστή προσαυξήσεως σε όλες τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, δηλαδή συντελεστή 1,33 στη Dow, περίπου, 1,66 στην EniChem και 3 στη Shell. Η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου, στη σκέψη 251 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «από την [επίδικη] απόφαση προκύπτει ότι ο συντελεστής προσαυξήσεως του προστίμου της EniChem υπολογίστηκε βάσει του συντελεστή που εφαρμόστηκε ως προς την Dow και όχι βάσει του συντελεστή που εφαρμόστηκε ως προς τη Shell», είναι άνευ σημασίας, διότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης εφαρμόζεται ως προς όλα τα μέλη της συμπράξεως.

101 η Επιτροπή φρονεί ότι η αναιρεσείουσα δεν απέδειξε ότι συντρέχει πλάνη περί το δίκαιο, αλλά μάλλον ζητεί να εφαρμοστεί εναλλακτική μέθοδος υπολογισμού, η οποία θα είχε ως συνέπεια την εφαρμογή χαμηλότερου συντελεστή ως προς αυτή. Το αίτημα αυτό, κατά το μέτρο που αφορά και πρόστιμα επιβληθέντα σε άλλες επιχειρήσεις, είναι απαράδεκτο. Περαιτέρω, η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-283/98 P, Mo och Domsjö κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-9855, σκέψη 47), η Επιτροπή δεν δύναται να απεμπολεί την εξουσία της εκτιμήσεως, καταφεύγοντας στην αποκλειστική και μηχανική χρήση αριθμητικών τύπων. Η επιλογή να μην εφαρμοστεί συντελεστής υψηλότερος του 3, με την οποία η Versalis φαίνεται να συμφωνεί, είχε ως συνέπεια τη μείωση, σε κάποιο βαθμό, των συντελεστών προσαυξήσεως, σε σύγκριση με το μέγεθος των επιχειρήσεων, μείωση από την οποία η αναιρεσείουσα επωφελήθηκε άλλωστε πλήρως.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

102 Κατά πάγια νομολογία, η συνεκτίμηση του μεγέθους και των συνολικών πόρων της ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως, προς εξασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, στηρίζεται στην επιδιωκόμενη επίπτωση επί της εν λόγω επιχειρήσεως, δεδομένου ότι η κύρωση δεν πρέπει να είναι αμελητέα, υπό το πρίσμα, ιδίως, της οικονομικής δυνατότητας της επιχειρήσεως αυτής (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, C-413/08 P, Lafarge κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-5361, σκέψη 104, καθώς και διάταξη της 7ης Φεβρουαρίου 2012, C-421/11 P, Total και Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 82).

103 Αποτελεί επίσης πάγια νομολογία ότι το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, δύναται να απεμπολεί την εξουσία του εκτιμήσεως, καταφεύγοντας στην αποκλειστική και μηχανική χρήση αριθμητικών τύπων (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Mo och Domsjö κατά Επιτροπής, σκέψη 47). Ο καθορισμός του ενδεδειγμένου προστίμου δεν μπορεί να γίνεται με απλό αριθμητικό υπολογισμό στηριζόμενο στον κύκλο εργασιών (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 121, και της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 243).

104 Κατά τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις που μετέχουν σε σύμπραξη, η διαφοροποιημένη μεταχείριση των εν λόγω επιχειρήσεων είναι σύμφυτη με την άσκηση των εξουσιών που διαθέτει στον τομέα αυτόν η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειάς της, η Επιτροπή καλείται να εξατομικεύσει την κύρωση με γνώμονα τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των σχετικών επιχειρήσεων προκειμένου να εξασφαλίσει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης (απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2009, C-564/08 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

105 Συγκεκριμένα, βάσει της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 102 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή οφείλει κυρίως να μεριμνά ώστε η κύρωση να μην καθίσταται «αμελητέα», λαμβανομένης ιδίως υπόψη της οικονομικής δυνατότητας των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, πλην όμως δεν είναι απαραίτητο να επιβάλλεται στην επιχείρηση που έχει ιδιαίτερα υψηλό κύκλο εργασιών, σε σχέση με άλλους μετέχοντες στη σύμπραξη, πρόστιμο αυξημένο κατ' απόλυτη αντιστοιχία προς την αναλογία μεταξύ του κύκλου εργασιών της και του κύκλου εργασιών των λοιπών επιχειρήσεων που εμπλέκονται στη συγκεκριμένη παράβαση. Συγκεκριμένα, εάν τα πρόστιμα που επιβάλλονται στις πιο μεγάλες επιχειρήσεις μιας συμπράξεως αυξάνονταν με μια τέτοια αριθμητική μέθοδο, θα είχαν βεβαίως ικανό αποτρεπτικό χαρακτήρα, αλλά θα υπήρχε ο κίνδυνος να είναι δυσανάλογα σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, ιδίως σε περίπτωση όπου, όπως εν προκειμένω, υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των κύκλων εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

106 Βάσει των προεκτεθέντων, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς επικύρωσε, κατ' ουσίαν, την προσέγγιση που ακολούθησε η Επιτροπή, η οποία, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, καθόρισε συντελεστή προσαυξήσεως 2 για τη Versalis και 3 για τη Shell, δεδομένου ότι σκοπός της προσεγγίσεως αυτής ήταν να μην εφαρμοστούν δυσανάλογοι συντελεστές προσαυξήσεως αποτρεπτικού χαρακτήρα στις πιο μεγάλες επιχειρήσεις, στις οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν, βάσει της μαθηματικής σχέσεως και μόνον μεταξύ των δικών τους κύκλων εργασιών και των αντίστοιχων των μικρότερων επιχειρήσεων, πολύ υψηλότεροι συντελεστές προσαυξήσεως αποτρεπτικού χαρακτήρα.

107 Η Versalis προβάλλει, συναφώς, ότι, εφόσον η Επιτροπή επέλεξε αριθμητική μέθοδο για τον υπολογισμό του προστίμου, δεσμεύεται από τους κανόνες που διέπουν τη μέθοδο αυτή, πλην όμως εν προκειμένω διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν επέλεξε τέτοια μέθοδο. Τούτο επιβεβαιώθηκε από την Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αλλά προκύπτει, κατ' ουσίαν, και από την επίδικη απόφαση, με την οποία η Επιτροπή ρητώς επισήμανε, στην αιτιολογική σκέψη 474, ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κύκλων εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

108 Όσον αφορά τα περί ανεπάρκειας της αιτιολογίας που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο, διαπιστώνεται ότι στη σκέψη 251 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως παρατίθενται όλα τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του συντελεστή προσαυξήσεως, προς εξασφάλιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου. Όσον αφορά τα περί άνισης μεταχειρίσεως της Versalis, σε σχέση με τη Shell, το Γενικό Δικαστήριο αρκείται μεν στη διαπίστωση ότι «ο συντελεστής προσαυξήσεως του προστίμου της EniChem υπολογίστηκε βάσει του συντελεστή που εφαρμόστηκε ως προς την Dow και όχι βάσει του συντελεστή που εφαρμόστηκε ως προς τη Shell», πλην όμως η διαπίστωση αυτή, η οποία είναι βέβαια πολύ συγκεκριμένη, πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με τη διευκρίνιση στην οποία προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο με την ίδια σκέψη, ότι η Επιτροπή «διαθέτει διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό του προστίμου και δεν υποχρεούται να εφαρμόζει συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο».

109 Δεδομένων των διαπιστώσεων αυτών του Γενικού Δικαστηρίου, η Versalis δεν θα μπορούσε να παραπλανηθεί όσον αφορά τις ουσιώδεις εκτιμήσεις, βάσει των οποίων το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε, κατ' ουσίαν, την εκ μέρους της Επιτροπής αξιολόγηση του στοιχείου της αποτροπής, καθώς οι εκτιμήσεις αυτές αποδείχθηκαν, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 102 έως 106 της παρούσας αποφάσεως, ακριβείς. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη ως προς το ζήτημα αυτό.

110 Επομένως, δεδομένου ότι το δεύτερο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο, ο λόγος αυτός κρίνεται απορριπτέος στο σύνολό του.

*Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με παραβίαση, καθώς και εσφαλμένη εφαρμογή, από το Γενικό Δικαστήριο, του δικαίου της Ένωσης και με ελλιπή αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως λόγω της απορρίψεως ως απαράδεκτων ορισμένων εγγράφων, συνημμένων στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο*

Επιχειρήματα των διαδίκων

111 Η Versalis υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η απόρριψη, ως απαράδεκτου, του επιχειρήματός της κατά του τμήματος 4.3 της επίδικης αποφάσεως, με τίτλο «Συναντήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως», ήταν αποτέλεσμα της φορμαλιστικής συγκρίσεως στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο μεταξύ του τίτλου των τμημάτων της αποφάσεως αυτής και των τίτλων των τμημάτων που απαρτίζουν το «κεφάλαιο Ε» του δικογράφου της προσφυγής. Το περιεχόμενο των συνημμένων στο δικόγραφο εγγράφων παρατίθεται συνοπτικά στα σημεία 54 έως 56 αυτού, το δε προβαλλόμενο επιχείρημα προκύπτει με επαρκή σαφήνεια από το κείμενο της προσφυγής.

112 Εξάλλου, τα εν λόγω συνημμένα έγγραφα, χωρία των οποίων παρατίθενται στα σημεία 61, 62, 64, 94 και 121 του εν λόγω δικογράφου, δεν περιείχαν κανένα νομικό επιχείρημα. Επομένως, εσφαλμένως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο ότι τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα εν λόγω έγγραφα «δεν [πληρούν] τις προϋποθέσεις του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου […] και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας [του Γενικού Δικαστηρίου] και ότι «[δεν] απόκειται […] στο Γενικό Δικαστήριο να αναζητεί και να εντοπίζει στα παραρτήματα [ισχυρισμούς και επιχειρήματα]». Εν πάση περιπτώσει, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ελλιπώς αιτιολογημένη ως προς το ζήτημα αυτό.

113 Είναι, συνεπώς, άνευ σημασίας η κρίση που διατυπώνεται με τη σκέψη 169 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Versalis δεν μπορεί να καλύψει την πλημμέλεια αυτή «παραθέτοντας, με το υπόμνημα απαντήσεως, ορισμένα πραγματικά ή νομικά στοιχεία […] και παραπέμποντας στα συνημμένα [έγγραφα] ή προσκομίζοντας νέα συνημμένα έγγραφα με το υπόμνημα απαντήσεως». Αντιθέτως, το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε τα συγκεκριμένα συνημμένα έγγραφα απαράδεκτα είχε ως συνέπεια να μην είναι η Versalis σε θέση να προβάλει σημαντικά, απαλλακτικά γι' αυτήν, στοιχεία.

114 Κατά την Επιτροπή, σχετικά με την απόρριψη των συγκεκριμένων συνημμένων εγγράφων, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι σύμφωνη με τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου. Το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε με επιμέλεια όλα τα προβληθέντα με το δικόγραφο της προσφυγής επιχειρήματα, ακόμη και εκείνα που διατυπώθηκαν εμμέσως ή συνοπτικώς. Αντιθέτως, ορθώς απέρριψε τη γενική παραπομπή στα συνημμένα στο δικόγραφο έγγραφα, διά των σημείων 54 έως 56 του δικογράφου, καθώς και την εκπρόθεσμη απόπειρα της αναιρεσείουσας να καλύψει τις ελλείψεις του δικογράφου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

115 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, όπως ανέφερε και το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά το άρθρο 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των προβληθέντων ισχυρισμών. Για να είναι παραδεκτή η προσφυγή πρέπει τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά και νομικά στοιχεία επί των οποίων αυτή στηρίζεται να προκύπτουν, τουλάχιστον συνοπτικώς, πλην όμως κατά τρόπο συνεκτικό και κατανοητό, από το ίδιο το κείμενο του

δικογράφου. Μολονότι το κύριο μέρος της προσφυγής μπορεί να στηριχθεί και να συμπληρωθεί, επί συγκεκριμένων σημείων, με παραπομπές σε συγκεκριμένα χωρία συνημμένων εγγράφων, η γενική παραπομπή σε άλλα κείμενα, ακόμη και συνημμένα στην προσφυγή, δεν μπορεί να καλύψει την έλλειψη ουσιωδών στοιχείων της νομικής επιχειρηματολογίας, τα οποία, δυνάμει των προμνησθεισών διατάξεων, πρέπει να περιλαμβάνονται στο κείμενο της προσφυγής. Ανάλογα ισχύουν, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 162 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, και για τις αιτιάσεις που προβάλλονται προς στήριξη λόγου ακυρώσεως.

116 Περαιτέρω, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, βάσει του προαναφερθέντος κανόνα, απέρριψε ως απαράδεκτο επιχείρημα σχετικό με το τμήμα 4.3 της επίδικης αποφάσεως, με τίτλο «Συναντήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως». Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το επιχείρημα αυτό αποσαφηνιζόταν, από νομικής και πραγματικής απόψεως, μόνο με ορισμένα από τα συνημμένα στην προσφυγή έγγραφα.

117 Συναφώς, διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι, όπως προκύπτει από τον τίτλο του έκτου λόγου αναιρέσεως και το σημείο 98 της αναιρέσεως, η Versalis αμφισβητεί την «απόρριψη ως απαράδεκτων ορισμένων εγγράφων, συνημμένων στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο». Πλην όμως, το Γενικό Δικαστήριο δεν απέρριψε ως απαράδεκτα τα εν λόγω συνημμένα έγγραφα, όπως διατείνεται η αναιρεσείουσα, αλλά ένα επιχείρημα που παρατίθεται μόνο, μεταξύ άλλων στοιχείων, στα έγγραφα αυτά. Επομένως, η Versalis έχει παρερμηνεύσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ως προς το ζήτημα αυτό.

118 Το ότι η Versalis έχει παρερμηνεύσει το συγκεκριμένο τμήμα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως επιβεβαιώνεται και από το ενδεχομένως παραπλανητικό επιχείρημα, που παρατίθεται στο σημείο 94 της αναιρέσεως, ότι η απόρριψη του επιχειρήματος από το Γενικό Δικαστήριο ήταν αποτέλεσμα «φορμαλιστικής» συγκρίσεως στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο μεταξύ του τίτλου τμημάτων της αποφάσεως αυτής και του τίτλου τμημάτων του δικογράφου της προσφυγής. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα αυτό όχι επειδή είχε εσφαλμένο τίτλο, αλλά επειδή δεν περιλαμβανόταν στο δικόγραφο της προσφυγής. Το γεγονός, εξάλλου, ότι ο τίτλος που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο επιχείρημα δεν περιλαμβάνεται στο δικόγραφο της προσφυγής επισημάνθηκε από το Γενικό Δικαστήριο, με τη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ως εκ περισσού και μόνον.

119 Όσον αφορά, τέλος, τα σημεία 54 έως 56 της προσφυγής, τα οποία παρατίθενται στη σκέψη 165 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και τις σχετικές σημειώσεις, με τις οποίες, κατά τη Versalis, παρατίθεται συνοπτικά το περιεχόμενο των επίμαχων συνημμένων εγγράφων, διαπιστώνεται ότι από τα προαναφερθέντα σημεία και σημειώσεις δεν προκύπτει κανένα συγκεκριμένο νομικό ή πραγματικό στοιχείο. Είναι, συνεπώς, βάσιμη η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι ουσιώδη νομικά και πραγματικά στοιχεία σχετικά με το τμήμα 4.3 της επίδικης αποφάσεως δεν περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής.

120 Κατά συνέπεια, δεν συνιστά πλάνη περί το δίκαιο η εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου απόρριψη, ως απαραδέκτου, με τη σκέψη 170 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, του επιχειρήματος της Versalis κατά του τμήματος 4.3 της επίδικης αποφάσεως. Επομένως, ο έκτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

121 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι κανείς από τους λόγους που προέβαλε η Versalis προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως δεν κρίθηκε βάσιμος, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

**Επί της ανταναιρέσεως**

*Επί της ενστάσεως περί καταργήσεως της δίκης*

122 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Versalis προέβαλε ένσταση περί καταργήσεως της δίκης κατά της ανταναιρέσεως της Επιτροπής, υποστηρίζοντας ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει πλέον έννομο συμφέρον να την ασκήσει. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, μετά τη δημοσίευση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ενημέρωσε την αναιρεσείουσα ότι σκοπεύει να διεξάγει εκ νέου έρευνα ως προς την υποτροπή της Versalis, με σκοπό την έκδοση νέας ανακοινώσεως.

123 Η ένσταση αυτή είναι αβάσιμη.

124 Συναφώς, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι η απώλεια του εννόμου συμφέροντος κατά τη διάρκεια της δίκης δεν επηρεάζει καταρχήν το παραδεκτό, πλην όμως ο δικαστής έχει στην περίπτωση αυτή τη δυνατότητα να καταργήσει τη δίκη (βλ., συναφώς, διάταξη της 5ης Μαρτίου 2009, C-183/08 P, Επιτροπή κατά Provincia di Imperia, σκέψη 31).

125 Εν προκειμένω, η Επιτροπή, όπως ορθώς προέβαλε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, διατηρεί το έννομο συμφέρον της, διότι η χρηματική ποινή που επιβλήθηκε στη Versalis με την επίδικη απόφαση, προσαυξημένη με τους τόκους από την έκδοσή της, θα εξακολουθούσε να υφίσταται αν το Δικαστήριο δεχόταν την ανταναίρεση της Επιτροπής, όχι όμως και σε περίπτωση που η Επιτροπή εξέδιδε νέα απόφαση. Συγκεκριμένα, σε αντίστοιχο πλαίσιο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή εκπονεί σχέδιο κανονισμού, προκειμένου να συμμορφωθεί με απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, δεν σημαίνει, από μόνο του, ότι η Επιτροπή έχει απολέσει κάθε συμφέρον να ασκήσει αναίρεση (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 2002, C-248/99 P, Γαλλία κατά Monsanto και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-1, σκέψη 31).

126 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ένσταση που προέβαλε η Versalis δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

*Επί του μοναδικού λόγου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

127 Προς στήριξη της ανταναιρέσεως, η Επιτροπή προβάλλει ένα μόνο λόγο ακυρώσεως, σχετικά με παράβαση του άρθρου 296 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, σχετικά με δικονομικά σφάλματα σε βάρος της Επιτροπής και σχετικά με παραβίαση της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως. Είναι εσφαλμένη η κρίση που διατυπώνεται με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, περί ανεπάρκειας των στοιχείων που παρατίθενται στην επίδικη απόφαση προς τεκμηρίωση της επιβαρυντικής περιστάσεως της υποτροπής σε βάρος της Eni SpA και της Versalis.

128 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι, με το σημείο 430 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, γνωστοποίησε την πρόθεσή της να λάβει υπόψη της, ως επιβαρυντική περίσταση, παλαιότερες διαπιστωθείσες παραβάσεις και αναφέρθηκε ρητώς στη συμμετοχή της «ENI» στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν με τις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II. Η Versalis δεν τοποθετήθηκε συναφώς κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής. Για πρώτη φορά με το δικόγραφο της προσφυγής, στον πρώτο βαθμό, η Versalis προέβαλε, αφενός, ότι ο αυτουργός των παλαιότερων παραβάσεων δεν ταυτίζεται με το πρόσωπο που εμπλέκεται στην παράβαση, καθώς πρόκειται για κλάδους που αφορούν διαφορετικά προϊόντα και αγορές και που είχαν ήδη μεταβιβαστεί πριν την έκδοση των αποφάσεων Πολυπροπυλένιο και PVC II, και, αφετέρου, ότι η επιχείρηση του ομίλου που είχε εμπλακεί στις προγενέστερες υποθέσεις ανταγωνισμού ήταν η EniChem SpA.

129 Ωστόσο, η Versalis ουδέποτε υποστήριξε ότι οι εταιρίες στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις με τις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II δεν βρίσκονταν υπό τον έλεγχο του «ομίλου ENI». Η Επιτροπή φρονεί ότι είχε τη δυνατότητα, εφόσον το επιθυμούσε, να επιβάλει πρόστιμο στην ίδια μητρική εταιρία στην οποία είχαν επιβληθεί κυρώσεις με τις αποφάσεις εκείνες, δηλαδή στην Eni SpA, η οποία είχε εξ ολοκλήρου υπό τον έλεγχό της τις εταιρίες προς τις οποίες απευθύνονταν οι εν λόγω αποφάσεις, δηλαδή τις EniChem SpA και Anic SpA. Το Γενικό Δικαστήριο, με την απόφασή του της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-203/01, Manufacture française des pneumatiques Michelin κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-4071), επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή ορθώς είχε κρίνει ότι η ίδια επιχείρηση είχε ήδη καταδικαστεί για την ίδια παράβαση.

130 Το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέβαλε έγγραφες ερωτήσεις στους διαδίκους σχετικά με το ζήτημα της υποτροπής και δεν ζήτησε διευκρινίσεις ως προς τα πραγματικά περιστατικά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο προέβη, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, όλως αιφνιδίως, στη μερική ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, βάσει ελλιπούς αιτιολογίας. Επομένως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το άρθρο 296 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ. Το Γενικό Δικαστήριο προσδιόρισε εσφαλμένως το αντικείμενο και το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, η προσέγγιση που ακολούθησε το Γενικό Δικαστήριο εμπεριέχει σοβαρή παραβίαση της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως και, συνεπώς, δικονομικό ελάττωμα που θίγει τα συμφέροντα της Επιτροπής.

131 Η Επιτροπή τονίζει ότι η αιτιολογία μιας πράξεως πρέπει να εξετάζεται, μεταξύ άλλων, βάσει του πλαισίου της υποθέσεως. Συγκεκριμένα, με την απόφασή του της 22ας Ιουνίου 2004, C-42/01, Πορτογαλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-6079, σκέψη 66 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), το Δικαστήριο έκρινε επαρκή τη συνοπτική αιτιολογία που περιλαμβάνεται σε απόφαση η οποία εκδόθηκε σε πλαίσιο το οποίο γνώριζε καλώς ο ενδιαφερόμενος. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποσαφηνίσει και να διευκρινίσει την αιτιολογία της, όπως έπραξε στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2012, T-103/08, Versalis και Eni κατά Επιτροπής.

132 Κατά την Επιτροπή, από τις αιτιολογικές σκέψεις 366 έως 373 της επίδικης αποφάσεως αποδεικνύεται αδιαμφισβήτητα η συνέχεια μεταξύ της επιχειρήσεως που ήταν αποδέκτρια της αποφάσεως PVC II και αυτής που εμπλέκεται στην επίμαχη εν προκειμένω παράβαση. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή ζητεί την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέρος που το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την επίδικη απόφαση όσον αφορά τη διαπίστωση περί υποτροπής, τόσο σε σχέση με την απόφαση Πολυπροπυλένιο όσο και σε σχέση με την απόφαση PVC II, και, σε κάθε περίπτωση, κατά το μέρος που η ακύρωση της επίδικης αποφάσεως από το Γενικό Δικαστήριο αφορά τη διαπίστωση περί υποτροπής σε σχέση με την απόφαση PVC II.

133 Η Versalis απαντά, πρώτον, ότι τα επιχειρήματα που αντλεί η Επιτροπή, μεταξύ άλλων, από την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Versalis και Eni κατά Επιτροπής, αφορούν αποκλειστικά τα πραγματικά περιστατικά. Τα επιχειρήματα αυτά δεν περιλαμβάνονταν ούτε στην επίδικη απόφαση ούτε στα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή στο Γενικό Δικαστήριο, οπότε είναι απαράδεκτα.

134 Δεύτερον, η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι συστάθηκε το 1989, ήτοι πολλά έτη μετά την παύση των συμπεριφορών για τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις με τις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II και μετά τη μεταβίβαση των επίμαχων κλάδων δραστηριοτήτων σε τρίτους ή την εισφορά των κλάδων αυτών σε κοινές εταιρίες. Δεν υπάρχει, συνεπώς, οικονομική και λειτουργική συνέχεια μεταξύ των εν λόγω δραστηριοτήτων και της δραστηριότητας που μεταβιβάστηκε στην αναιρεσείουσα την 1η Ιανουαρίου 2002 από εταιρία με την επωνυμία «EniChem SpA», η οποία, όμως, δεν ταυτίζεται με την εταιρία EniChem SpA προς την οποία απευθύνεται η απόφαση PVC II. Κατά το διάστημα το οποίο αφορούσαν οι προγενέστερες αποφάσεις, μητρική εταιρία του ομίλου ήταν η Ente Nazionale Idrocarburi, δηλαδή ένας δημόσιος φορέας, και όχι η Eni SpA.

135 Τρίτον, η Versalis προβάλλει ότι η εκ μέρους της Επιτροπής επίκληση της θεωρητικής δυνατότητα καταλογισμού στην εν λόγω μητρική εταιρία, κατά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο, των παραβάσεων τις οποίες αφορούσαν οι αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II ισοδυναμεί με τη δημιουργία αμάχητου τεκμηρίου ευθύνης της μητρικής εταιρίας για παλαιότερες παραβάσεις των θυγατρικών που της ανήκουν εξ ολοκλήρου. Εξάλλου, η Επιτροπή έπρεπε να αποδείξει, σύμφωνα με το κριτήριο που εφάρμοσε κατά την έκδοση των αποφάσεων αυτών, ότι η εν λόγω μητρική εταιρία ασκούσε αποφασιστική επιρροή επί της Anic SpA και της EniChem SpA, πράγμα που η Επιτροπή δεν έπραξε ούτε με τις αποφάσεις αυτές ούτε με την επίδικη απόφαση.

136 Περαιτέρω, κατά τη διαδικασία εκδόσεως των προγενέστερων αποφάσεων, ουδέποτε έγινε λόγος για ευθύνη της Eni SpA για τις ενέργειες των Anic SpA και EniChem SpA και, ως εκ τούτου, ουδέποτε της δόθηκε δυνατότητα ακροάσεως ως προς το ζήτημα αυτό.

137 Τέταρτον, όσον αφορά τη στάση της, καθώς και τη στάση της Eni SpA κατά τη διοικητική διαδικασία, η Versalis προβάλλει, ότι, κατά την ακρόαση, αμφισβήτησε ρητώς τον καταλογισμό επιβαρυντικής περιστάσεως λόγω υποτροπής. Εν πάση περιπτώσει, δεν ήταν υποχρεωμένη να διατυπώσει παρατηρήσεις επί της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων. Η επίκληση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Πορτογαλία κατά Επιτροπής δεν είναι εν προκειμένω λυσιτελής, διότι με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή δύναται να παραθέτει συνοπτική αιτιολογία μόνο εάν αυτή αφορά ζητήματα σχετικά με τα οποία ο αντίδικος δεν προσκόμισε στοιχεία, παρά τη σχετική ρητή υποχρέωσή του. Εν προκειμένω, πάντως, δεν υπήρχε τέτοια υποχρέωση.

138 Πέμπτον, όσον αφορά τα περί παραβιάσεως της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως, η Versalis επισημαίνει ότι τα επιχειρήματά της δεν προβλήθηκαν εκπρόθεσμα και ότι το ελάττωμα που εντόπισε το Γενικό Δικαστήριο αφορούσε την επί της ουσίας αιτιολογία, με συνέπεια να μην είναι δυνατόν να θεραπευθεί κατά τη δίκη. Εν πάση περιπτώσει, η αιτιολογία της αποφάσεως πρέπει να γνωστοποιείται στον ενδιαφερόμενο συγχρόνως με την απόφαση, η δε παράλειψη της γνωστοποιήσεως δεν θεραπεύεται ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης. Επομένως, το επιχείρημα της Επιτροπής είναι αβάσιμο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

139 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξης και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου το οποίο εξέδωσε την πράξη, κατά τρόπο ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, το δε αρμόδιο δικαστήριο να μπορεί να ασκεί τον έλεγχό του (βλ. απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, C-628/10 P και C-14/11 P, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., σκέψη 72 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

140 Συγκεκριμένα, όσον αφορά τις ατομικές αποφάσεις, αποτελεί πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως των ατομικών αποφάσεων έχει ως σκοπό να καθιστά δυνατό τον έλεγχο νομιμότητας των αποφάσεων και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως ενέχει ελάττωμα λόγω του οποίου θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κύρος της (προπαρατεθείσα απόφαση Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., σκέψη 73 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

141 Επομένως, η αιτιολογία πρέπει, καταρχήν, να ανακοινώνεται στον ενδιαφερόμενο ταυτοχρόνως με την απόφαση που τον βλάπτει. Η έλλειψη αιτιολογίας δεν δύναται να καλυφθεί επειδή ο ενδιαφερόμενος πληροφορείται την αιτιολογία της απόφασης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των αρχών

της Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

142 Συνεπώς, η Επιτροπή, όταν επιβάλλει πρόστιμο σε εταιρία λόγω παραβάσεως των κανόνων περί ανταγωνισμού της Ένωσης και εφαρμόζει, κατά τον υπολογισμό του προστίμου, συντελεστή προσαυξήσεως, συνεκτιμώντας το γεγονός ότι η ίδια εταιρία είχε κατά το παρελθόν εμπλακεί σε παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, υποχρεούται να παρέχει, με την απόφαση περί επιβολής του εν λόγω προστίμου, στα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης καθώς και στην εταιρία τη δυνατότητα να αντιληφθούν υπό ποια ιδιότητα και κατά πόσον η εν λόγω εταιρία εμπλέκεται στην παλαιότερη παράβαση. Ιδίως, η Επιτροπή, εφόσον εκτιμά ότι η εν λόγω εταιρία αποτελούσε μέρος της επιχειρήσεως προς την οποία απευθύνεται η απόφαση περί διαπιστώσεως της παλαιότερης παραβάσεως, οφείλει να αιτιολογήσει επαρκώς την εν λόγω εκτίμηση.

143 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 430 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων, είχε αναφέρει ότι σκοπεύει να συνεκτιμήσει όμοιες παραβάσεις που είχαν διαπιστωθεί κατά το παρελθόν, επικαλούμενη συναφώς τις αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II και αναφέροντας ότι η «ENI» είχε «εμπλακεί» στις υποθέσεις αυτές. Κατ' ουσίαν, ανάλογη διαπίστωση διατυπώνεται εμμέσως και με την αιτιολογική σκέψη 487 της επίδικης αποφάσεως, με την οποία η Επιτροπή επισημαίνει, εξάλλου, ότι η «Enichem» περιλαμβανόταν στους αποδέκτες των εν λόγω αποφάσεων. Τέλος, η αιτιολογική σκέψη 488 της επίδικης αποφάσεως μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, κατά την Επιτροπή, η ίδια επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ ήταν αυτουργός των παραβάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο των αποφάσεων Πολυπροπυλένιο και PVC II και της παραβάσεως που διαπιστώθηκε με την επίδικη απόφαση.

144 Πάντως, δεδομένου ότι η απόφαση Πολυπροπυλένιο απευθυνόταν, μεταξύ άλλων, στην Anic SpA, και η απόφαση PVC II, μεταξύ άλλων, στην Enichem SpA, διαπιστώνεται ότι από τις ενδείξεις που παρατίθενται στην επίδικη απόφαση και υπενθυμίζονται στην προηγούμενη σκέψη δεν μπορεί να διαπιστωθεί υπό ποια ιδιότητα και κατά πόσον η Eni, μολονότι δεν περιλαμβάνεται στους αποδέκτες της αποφάσεως Πολυπροπυλένιο και της αποφάσεως PVC II, εντούτοις εμπλεκόταν στις υποθέσεις αυτές.

145 Μολονότι η Επιτροπή προβάλλει ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 366 έως 373 της επίδικης αποφάσεως περιλαμβάνουν αναλυτική περιγραφή όλων των σχετικών με την EniChem στοιχείων, τα στοιχεία αυτά, εντούτοις, αφορούν μόνον τις επαφές εντός του ομίλου Eni από τις 20 Μαΐου 1996 έως τις 28 Νοεμβρίου 2002, όπως ορθώς διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, οι εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις δεν περιλαμβάνουν καμία διευκρίνιση σχετικά με τις εταιρίες που συναποτελούν τις επιχειρήσεις προς τις οποίες απευθύνονται οι αποφάσεις Πολυπροπυλένιο και PVC II, δεν αναφέρουν αν πρόκειται για τις ίδιες εταιρίες με αυτές τις οποίες αφορά η επίδικη απόφαση, πράγμα που η Eni αμφισβητεί, και, επίσης, δεν αναφέρουν τυχόν μεταβολές που έχουν επέλθει στο πλαίσιο αυτό, μεταξύ της εκδόσεως της αποφάσεως Πολυπροπυλένιο, δηλαδή της 23ης Απριλίου 1986, καθώς και της αποφάσεως PVC II, δηλαδή της 27ης Ιουλίου 1994, και της ενάρξεως της διαπιστωθείσας με την επίδικη απόφαση παραβάσεως, δηλαδή της 20ής Μαΐου 1996.

146 Επομένως, η επίδικη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη ως προς το ζήτημα αυτό.

147 Όσον αφορά τα περί παραβιάσεως της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως, με συνέπεια την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Επιτροπής, αρκεί να υπομνηστεί ότι η Eni, όπως ορθώς επισημαίνει, προέβαλε την αιτίαση περί ανεπαρκούς αιτιολογήσεως με το δικόγραφο της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Επομένως, δεδομένου ότι η Επιτροπή είχε πλήρως τη δυνατότητα να προβάλει την άποψή της επί της αιτιάσεως αυτής με το υπόμνημα αντικρούσεως,

καθώς και με την αγόρευσή της στον πρώτο βαθμό, δεν διαπιστώνεται παραβίαση της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως με συνέπεια την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Επιτροπής.

148 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής η Versalis ή η Eni SpA δεν προέβαλαν ότι οι αποδέκτες των αποφάσεων Πολυπροπυλένιο και PVC II δεν ταυτίζονται με τους αποδέκτες της επίδικης αποφάσεως, αρκεί η υπόμνηση ότι καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης δεν υποχρεώνει τον αποδέκτη ανακοινώσεως αιτιάσεων να αμφισβητήσει τα νομικά ή πραγματικά στοιχεία αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία.

149 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε, με την επίδικη απόφαση, επαρκή, εμπεριστατωμένα και ακριβή στοιχεία που να τεκμηριώνουν τη διαπίστωσή της ότι η ίδια «επιχείρηση», κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, διέπραξε εκ νέου παράνομες πράξεις, και ακυρώνοντας, κατά συνέπεια, το άρθρο 2, στοιχείο γ', της επίδικης αποφάσεως, κατά το μέτρο που επιβάλλεται στην Eni πρόστιμο ύψους 272,25 εκατομμυρίων ευρώ.

150 Επομένως, ο μοναδικός λόγος που προβάλλει η Επιτροπή προς στήριξη της ανταναιρέσεώς της είναι αβάσιμος και, ως εκ τούτου, απορριπτέος.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

151 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, που εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

152 Όσον αφορά την αναίρεση, δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Versalis στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

153 Όσον αφορά την ανταναίρεση, δεδομένου ότι η Versalis ζήτησε να καταδικαστεί η Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

**1) Απορρίπτει την αναίρεση και την ανταναίρεση.**

**2) Καταδικάζει τη Versalis στα δικαστικά έξοδα της αναιρέσεως.**

**3) Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της ανταναιρέσεως.**

(υπογραφές)